

HALK PİYESLERİ: II

MUSAHİPZADE
CELAL

AYNARÖZ KADISI

KOMEDİ

7 tablo

Telif ve temsil hakkı mahfuzdur. Yalnız İstanbul Şehir
Tiyatrosunda oynanabilir.

T.C. Kültür Bakanlığı İstanbul Şehir Tiyatrosu Müdürlüğü Kütüphane	
Yazar: ARSİN BİLİNİR	
109206	
Tic. Sic. No.	T 812.31
M. S. A.	

KANAAT KİTAP EVİ
İSTANBUL 1936

Halk piyesleri

	Kuruş
Bir Kavuk Devrildi	50
Aynaroz Kadısı	50
Atlı Ases	50
Balaban Ağa	50
İstanbul Efendisi	50
Gül ve gönül	50
Demirbaş Şarl	50
Fermanlı Deli Hazretleri	50
Kaşıkçılar	50
Kafes arkasında	50
Köprülüler	50
Moda çılgınlıkları	50
Mum söndü	50
Lâle Devri	50
Pazartesi — perşembe	50
Macun hokkası	50
Yedekçi	50
Selma	50

Bu piyesler İstanbul Şehir Tiyatrosunda ve gerek İstanbul'da, gerek Ankarada ve diğer şehirlerde birçok defa temsil edilmiş ve umurun rağbetini kazanmıştır.

Musahipzade bu piyeslerinde tarihimizin ve içtimâî hayatımızın muhtelif safhalarını canlandırmakta ve içtimâî bünyemizi kemiren fenalıkları bütün açıklığı ve canlılığıyla göstermektedir.

İKİNCİ TABLO

Milo adası, bir tarafta köy evinin kapısı önündeki çardak.. tahta iskemleler, bir tahta masa. Sahilde bir harabenin kenarında Venüs heykeli. Ağaçlar arasından deniz görünür. Afroditi içinde kitare çalar.

MECLİS : I

Hiristo — Afroditi

Hiristo — (Ada'nın rum kıyafetinde, mahzun, ağaçların arasından gelir, çardağın önünde durur. Bir müddet kitareyi dinler. Ya-
vaşca ve mestuniyetle sesleşir). Afroditi.. Afroditi...

Afroditi — (İçeriden) Hiristo (kapıyı açar, sevinerek koşar).
Hiristo... Hiristo...

Hiristo — (Kucaklar) meleşim... Güzelim.. (öper).

Afroditi — Hiristo... Sevgili Hiristo... Yüregimde öyle bir
sevinç var ki..

Hiristo — (Oturur, mahzun) ya !?..

Afroditi — (Yanına sokularak) gelecek pazar günü... (Güler,
ellerini cırpar).

Hiristo — Evet... düğün..

Afroditi — (Boynuna sarılır) kilisede nikâhımız olacak...

Hiristo — (Mahzun) ah !..

Afroditi — Dur sana taze şarap (içeri koşar).

Hiristo — (Kendikendine) zavallı Afroditi... Sâf çocuk...

Afroditi — (Bir elinde şarap kadehi ve bir elinde bir tabak
meyve gelir. Kadehi göstererek) ikimiz bir kadehten... (Masaya
bırakır, oturur) bir yudum sen.. bir yudum ben.

Hiristo — (Küçük bıçağını çıkarıp dalgın dalgın meyve
soyur).

Afroditi — (Kadehi alır, bir elini Hristo'nun boynuna atar, kadehi Hristo'nun dudaklarına götürür) haydi.. bir yudum sen, bir yudum ben (öper).

Hristo — (İçer ve kestiği meyveyi Afrodit'i'nin dudaklarına uzatır) ah Afrodit'i.

Afroditi — Gelecek pazar günü ben gelinliklerimi giyeceğim. Milo adasının güzel kızları hep burada. Evimin etrafı çiçeklerle süslenecek, gelin tellerile, beyaz duvağımla ben senin kolunda; kumbaroslar arkamızda, bütün Milo ahalisi hep kiliseye.

Hristo — (Dalgın dalgın meyva soyar, tabağa kor) ah Afrodit'i!..

Afroditi — Anamdan, babamdan kalan on beş bin duka altınını, bütün bağ ve bahçelerimi, şarap depolarımı, bütün malımı mülkümü, evimi, barkımı sana drahoma vereceğim.

Hristo — (Müteessir, başını önüne iğir) Afrodit'i.... Ah güzelim, meleğim.. (Afroditi kadehi alır).

Afroditi — Her şeyim senin. Hristo malım da senin, canım da senin... Gönülüm de senin. Ben de senin... Haydi bir yudum.. Haydi! Aşkımız için (boynuna sarılır, kadehi Hristo'nun dudaklarına götürürken hayretle haykırır) a!.. Ağlıyor musun Hristo.

Hristo — (Gözlerini siler).

Afroditi — (Heyecanla) Hristo!

Hristo — Öleceğim... Öleceğim Afrodit'i...

Afroditi — (Hayret ve merakla) ne oldu!?.. Hristo?..Böyle söyleme.

Hristo — Artık benim için ölmekten başka çare kalmadı. (Mendilli gözlerine kapar).

Afroditi — Söyle.. ah beni korkutuyorsun!.. Hristo.. söyle.. nen var.. ne oldu!?..

Hristo — Zavallı Afrodit'i.. ah başımıza neler geldi bilsen?.

Afroditi — Söyle.. Hristo, ne oldu?.

Hristo — (Afroditi'nin ellerinden tutar) of, pek müthiş Afrodit'i.. Söylemeğe cesaret edemiyorum.. pek müthiş.

Afroditi — Ah nedir!?.

Hristo — (Yavaş yavaş) Afrodit'i; seni benden ayırıyorlar.

Afroditi — Beni senden ayırıyorlar mı?..

Hristo — Evet.

Afroditi — Beni senden kim ayırabilir?

Hristo — Kilise...

Afroditi — (Hayretle haykırır) kilise mi !!!.. Niçin?..

Hristo — Evet, kilise seni benden ayırıyor.

Afroditi — Niçin?.

Hristo — Ah güzel meleğim.. söyleyeceğim şeyler pek müthiştir. Seni çok.. çok üzecek.. Çok ağlatacak (müteessir düşünür).

Afroditi — Of!..

Hristo — Bu sabah kiliseye gittim. Gelecek pazar günü nikâhımız için.. papasa haber verecektim.

Afroditi — Ee!?..

Hristo — Papas beni günah çıkarılan odaya soktu. Karşısına oturttu. Şaşırdım.. papasın yüzüne baktım. Ben günah çıkartmağa gelmedim, dedim.

Afroditi — A!..

Hristo — Papas, söyleyeceklerimi iyice dinle, dedi.

Afroditi — Ee.. ne söyledi?

Hristo — Aynaroz başpapası Grigoryos emir gönderdi. Afrodit'i ile nikâhınız mümkün değildir, dedi.

Afroditi — Niçin... Niçin!?..

Hristo — Ah.. baban Dimitro ölmeden evvel bütün malını Aynaroz manastırına vasiyet etmiş. Cennetten arazi satın almış.

Afroditi — (Dehşet ve hayretle) yalan... yalan..

Hristo — Anan Maryanko ölmezden evvel seni Hazreti Meryeme nezretmiş, sen rahibe olacaktıydın..

Afroditi — (Dehşetle haykırarak) mümkün değil.. Bu olmaz. Yalan.. yalan.. hepsi yalan.

Hristo — Zavallı çocuk.. evet yalan.. Hepsi yalan.. fakat kim dinler! Aynaroz başpapası emretmiş,

Afroditi — Sen papasa bir şey söylemedin mi?..

Hristo — Ağzımı açtırmadı.. gazapla üstüme yürüdü: «Afroditi'nin yüzünü görmekten seni menederim. Bu emrimi dinlemezsen seni aforoz ederim» diye haykırdı.

Afroditi — (Hristo'nun boynuna sarılır, ağlar) ah Hristo.. Senden ayrılırsam ölürüm.. Hristo.. Beni kurtar!.. Beni kurtar..

Hiristo — Artık benim için hayat kalmadı. Öleceğim.. Afroditi öleceğim..

Afroditi — Kaçalım.. Milo adasından kaçalım.. Hiristo senin bir gemin var.

Hiristo — Kaçalım.. Afroditi kaçalım.. her şeyi bırakıp kaçalım.. Ah !. Sonra bizi kilise aforoz eder. Her yerde bize lânet okurlar.. Hiçbir kilise nikâhımızı kıyamaz.

Afroditi — (*Ağlar*) peki bir çare yok mu ?.. Yok mu Hiristo !. Bir çare yok mu ?..

Hiristo — (*Meyus*) yok.. Afroditi yok.. Kilisenin emri kat'îdir.

Afroditi — (*Hiristo'nun boynuna sarılır*) ben senden ayrılamam Hiristo.. Manastırın soğuk duvarları arasına senden ayrılıp gidemem. Hiristo senden ayrılıp diri diri mezara giremem, Hiristo...

Hiristo — Öleceğim.. Afroditi, senden ayrılırsam ölürüm Afroditi.

Afroditi — Ah alsınlar.. bütün malımı, mülkümü alsınlar.. Beni senden ayırmasınlar Benim günahım nedir ?.

Hiristo — Günahın zavallı Afroditi.. günahın.. Milo adasının en güzel ve en zengin kızı olman.

Afroditi — Bu ne demek ?..

Hiristo — Masum çocuk.. Bunu sana ben anlatamam.. Ah biliyorum.. her şeyi biliyorum.. anlıyorum.. Ah Afroditi.

MECLİS : II.

Hiristo — Afroditi — Papas Pavlos

Pavlos — (*Ağaçlar arasından gelir, hiddetle Hiristo'ya*) asi.. günahkâr.. sefil..

Hiristo — (*Korku ile Afroditi'den ayrılır, başını açar, din-daran bir vaziyet alır*).

Pavlos — Ben seni buraya gelmekten menetmedim mi? Bir daha Afroditi'nin yüzünü görmeyeceksin ?.

Hiristo — (*Yalvarır*) aziz peder bize merhamet edin...

Afroditi — (*Diz çöker*) merhamet.

Pavlos — (*Hiristo'ya*) çekil.. Şimdi senin üzerine gazabı

ROLLER

Kehkeşanizade Lem'i Molla Efendi : Şeyhülislâm (60 yaşında).

Kıyafeti : Arifi Paşa koleksiyonundaki şeyhülislâm kıyafeti [*].

Ebüsşarım Nutki Efendi : Sadrı Rumeli (65 yaşında).

Kıyafeti : Arifi Paşa koleksiyonundaki kadıasker kıyafeti.

İbnülmuin Hokandî İshak Efendi : Sadrı Anadolu (70 yaşında).

Kıyafeti : Arifi Paşa koleksiyonundaki kadıasker kıyafeti.

Divrikî Yakup Efendi : Aynaroz kadısı (50 yaşında).

Kıyafeti : Arifi Paşa koleksiyonundaki kadı kıyafeti.

Hezargradî Dehri Efendi : Vekayi kâtibi (50 yaşında).

Kıyafeti : Arifi Paşa koleksiyonundaki mahkeme kâtibi kıyafeti.

Rükneddin Efendi : Mahkeme kâtibi. (45 yaşında).

Kıyafeti : Arifi Paşa koleksiyonundaki mahkeme kâtibi kıyafeti.

Gregoryos : Aynaroz başpapası (50 yaşında).

Kıyafeti : Ortodoks papası kıyafeti.

Pavlos : Aynaroz papaslarından (40 yaşında).

Kıyafeti : Ortodoks papası kıyafeti.

Hiristo : Milo adasında bir Rum köylüsü (25 yaşında).

Kıyafeti : Adalı Rum kıyafetinde. Kovalı dökme şalvar, yelek, siyah kuşak, siyah mintan. Başında uzun püsküllü efzun fesi.

Şem'i Molla : Şeyhülislâmın oğlu (20 yaşında).

Kıyafeti : Aptal bir tip. Şalvar, üç etek entari. Başında beyaz takye, ayağında sarı çedik. Şallakmallak bir kıyafet.

Muharrem : Mahkeme muhazırı (35 yaşında).

Kıyafeti : Elifi şalvar, mintan, üzerinde salta. Başında pamuk takke üzerine sarılmış hafif beyaz sarık.

[*] Arifi Paşa koleksiyonu İstanbul kütüphanelerinin bir çoğunda olduğu gibi Üniversite kütüphanesinde müzeyyen bir ciltliis vardır.

Âdem Ağa : Kavalalı bir tüccar. (45 yaşında).

Kıyafeti : Rumeli halkı kıyafetinde. Potur, çepken, başında şal sarılı külâh.

Zahidetünnisa Hanım : Şeyhülislâmın birinci haremî. (40 yaşında).

Kıyafeti : Üç etek entari, şalvar, başında hotoz. Üzerinde elmaslar.

Nur Banu Hanım : Şeyhülislâmın ikinci haremî (35 yaşında).

Kıyafeti : Üç etek entari, şalvar. Başında oyalı yemeni bağlı.

Safder Hanım : Şeyhülislâmın üçüncü haremî (30 yaşında).

Kıyafeti : Üç etek entari, şalvar. Başında elmaslı tepelik.

Nâzeda Hanım : Yakup Efendinin haremî (35 yaşında).

Kıyafeti : Gayet çirkin. Üç etek entari, şalvar. Başında oyalı yemeniden kundak bağlanmış.

Afroditi : Milo adasından öksüz bir kız (14 yaşında).

Kıyafeti : Adalı Rum kadınları kıyafetinde. Fistan, üzerinde sıkma yelek. İçinde bol kollu beyaz gömlek. Belinde ipek kuşak ve başında bir tarafa eğdirilmiş minime bir fes, üzerinde altınlar.

İşveriz : Şeyhülislâmın cariyelerinden. (15 yaşında).

Kıyafeti : Üç etek entari, şalvar. Başında oyalı ipek krep bağlı.

Subaşı, Yeniçeriler, Köylü Rumlar, Rahipler, Rahibeler, Cariyeler, Uşaklar, Arap köleler.

BİRİNCİ TABLO

Aynaroz'da mahkemenin bir odası : cephede bir kapı, renkli tepe camlı pencere ; deniz görünür ; sedirler, solda bir kapı, yerde kilimler, sedirin üzerinde çekmece, kadının kitapları. Duvarda kavukluk, uzaktan ve yakından kilise karnavalı.

MECLİS : I°

Eda — Yakup Efendi

Yakup — (*Sedire oturmuş, kitap okur*).

Eda — (*Kapıdan seslenir*) kimse yok mu ?!..

Yakup — (*Can sıkıntısıyla*) gel.. Kimse yok.. mahkemede sinek avlıyoruz.. gel !..

Eda — (*Elinde gergef gelir*) sabahtanberi çan sesinden kafam kazana döndü.Yine kâfirlerin günleri var galiba !?.. (*Pencerenin önüne oturur, gergefle meşgul*) hay.. İnsanın beyninde çınlıyor ; memleket değil.. Allahın gazabı !..

Yakup — (*İstihza ile*) enişten Şeyhülislâm Kehkeşanizade Lem'i Molla Hazretleri iftihar etsinler.

Eda — Aman Efendi.. yine başlama !.

Yakup — Hakkım yok mu ?.. Bu diyarı küfrü dalâlette ; Aynaroz dedikleri bu berzahı duzahnümunu mezellette sadayı nâkusu fiskufücür ile leylü nehar huzuru rahattan mehcür olarak ömrü azizim mürür edecek...

Eda — Hakkın var.. hakkın var ama.. ne yapalım ?.

Yakup — Ne yapalım , ne demek ?... (*Kin ve istihza ile*)
Mesnednişini makamı ulvayı mesihat, lâbisi libası ferveci beyzai izzü rif'at, devletlû, inayetlû, semahatlû veliynimetim, Kehkeşanizade Lem'i Molla Hazretlerinin sınıyeti semahatpenahilerile mü-

bahi ; kadî Aynaroz, müctenibüzzünub Divrikî Yakup dâilerinin ahvali pürmelâline ne zaman atfî lihazai nazarı pürmerhamet buyuracaklar.. ha !?...

Eda — Eniştem ne yapsın ?...

Yakup — Ne yapsın ne demek !?.. İlim mi yok ?.. Yirmi beş sene medreselerde tahsili ulûm ile imrânı ömreyledim. Herhangi bir davanın def'ine kadir mi değilim? Her hangi bir hakkın iskatı için mes'elesini bulup, hileyi şer'e uydurup hallü fasla kadir mi değilim ha?...

Eda — Ah efendiciğim.. ne diyeyim !..

Yakup — Enişten Kehkeşanizade Lem'i Molla Hazretleri gibi beşik uleması değilim. Zati semuhîlerine «kale» aslında ne idi, deseler... «kaval»ın müennesi olduğunu iddia buyururlar.

Eda — Ah, ne diyeceksin !..

Yakup — Veliynimetim efendilerimiz rahmi mâderde iken sahibi rüus olurlar. Doğdukları gün tafralanır, memeden kesildikleri gün tafralanır, akıl ve baliğ oldukları gün tafralanırlar.. Tafralanırlar.. tafralanırlar... Arpalıklar ; sahanlıklar... Edirne mevleviyeti, İzmir payei mücerredî derken suduru izam mesleğine irtika buyururlar. Son merhalei ikbal olan makamı meşîyhate namzet oluverirler.

Eda — Ah, ah.. İş zadegânlıkta..

Yakup — Evet.. zadegânlık.. Zümrei cühelâ.

Eda — A !. Efendiciğim öyle ama ?.. Eniştem elinden ne geldi ise yaptı.

Yakup — Ne yaptı !?...

Eda — A !. Öyle deme canım.. Seni medreseden çekti aldı. Beni zadegândan o kadar istiyenler varken vermedi. sana verdi.

Yakup — (İçini çeker) öyle !..

Eda — Koskoca Kehkeşanizade Lem'i Molla ailesine damat oldun.

Yakup — Öyle.. Öyle !.. Ne devlet, ne saadet..

Eda — Sağ olsun ablacığım, (elile turif eder) eniştemle pençe pençeye kavga etti. İllâ ki vermem.. medreseden çıkmış bir yobaza inci tanesi kardeşimi vermem, diye ayak diredi.

Yakup — Ablanın teveccühüne teşekkür ederim.

Eda — E, ne diyeceksin çöp çatan çatmış.. kader kısmet.

Yakup — (Kitapla meşgul, içini çeker) evet... Kader, kısmet.

Eda — Eniştem, ablamı dinlemeden çatır çatır nikâh etti. Gözlerimden belâ bârânı gibi yaşlar akararak gelin geldim efendiciğim.

Yakup — (Kitapla meşgul içini çeker) ah.. ah.

Eda — Meğer doğru imiş, nikâhta keramet var, derler.

Yakup — (İçini çeker) hı... hı!..

Eda — Koltuktan sonra duvağımı açtığın zaman yüzünü görür görmez hikmeti Huda öyle kanım kaynadı ki !..

Yakup — (İçini çeker) benim de o anda öyle kanım oynadı ki....

Eda — Rabbim kem gözden esirgesin, o zamandanberi bir çift kumru gibiyiz.. Rabbim ayırmasın.

Yakup — (İçini çeker) âmin Edacığim.. âmin. Ah!..

Eda — Enişteme atıp tutuyorsun ama, seni yekten Serez'e kadı yaptı. Ah, iki gözümün bebeği tek durmadın.

Yakup — Bırak sen de..

Eda — Ah, söyletme.. elâlemin nikâhlı karısile baskın verdin?

Yakup — Eda.. hâlâ o tezvirata inanıyor musun?..

Eda — İlâhî Efendi. ay aydın, gün belli.. dertlerimi tazeletme

Yakup — Hâlâ o kanaat yahu !.. Herif karısını talâkı selâse ile boşamıştı. Hulle lâzım geldi.

Eda — (Müteessirane) ah...

Yakup — Adamcağız Serez'de benden emniyetli adam bulamadığı için yalvardı. Ben de ecrü mesûbata nail olmak için hulleyi kabul ettim.

Eda — (İçini çeker).

Yakup — Tamam gerdeğe girdiğim sırada bir hengâmedir koptu.

Eda — Hay Efendi sus.. vücuduma ateşler bastı. Ah.. ah.

Yakup — Serez'in ne kadar eli sopalı lââyüflüğünü varsa hanenin etrafını sardılar. Bu ceheleyle mes'elenin kühnünü anlamadık.

Eda — Ah sus Efendi.. Sus.. Aklıma getirme.. Serez'den taşlanarak çıktık.

Yakup — Eğer bu hulle meselesine inanmıyorsan şaşarım Eda.

Eda — Bırak geçmiş şeyleri dedim a.. tek durmadın.. Nereye gittikse kovulduk.

Yakup — Amma yaptın ha..

Eda — Yine eniştem eksik olmasın. Nüfuzu ile örtbas etti. Onu bilir, onu söylerim. Tek durmadın.

Yakup — Bir memleket ahalisi ile nasıl başa çıkardım?..

Eda — Aman sen de.. Harput kadılığında, adamcağız sağ iken, ölmüş diye ilâm verdin... malını tereke ettirdin.

Yakup — Ölmüş diye ilâmı cebimden çıkarmadım ya.. Mahkemeye müteaddit şahitler geldi. O herifin vefatına şahadet ettiler.

Eda — Ah sen.. ah sen.. Adamcağız memleket ahalisi ile ölmediğini ispat etti de dinlemedin.

Yakup — O meseleye senin aklın ermez. Bir adamın vefatına dair kükmü şer'i verilir, ilâm sâdır olduktan sonra nasıl olur da o adam için sağdır, berhayatır diye hükmü sabıki nakzederim. Bilbayyine sabit olan davanın hilâfına hüküm caiz olmaz.

Eda — Aman.. bıktım.. Caiz olurundan da bıktım... caiz olamazından da..

Yakup — Sus, kâfir olursun Eda..

Eda — Aman... Gittiğimiz memleketleri ayağa kaldırdık. Sopalarla.. taşlarla kovulduk. Ömrüm diyarı gurbetlerde geçti. Senin uğruna saçımı süpürge ettim. Ne civanlığımı, ne gençliğimi, ne güzelliğimi anladım. Ah, senin derdini benden başka hangi kadın çeker, efendi.

Yakup — Ah Edacığım.. ne yapalım, âbü dane gezdiriyor.

Eda — Koskoca Kehkeşanilerin bir tanecik nazlı naim Edacığı, Aynaroz'larda çile dolduruyor.

Yakup — Üzülme, müddetim bilmek üzere.. İnşallah yakında İstanbul'a gider, münasip bir memuriyet elde ederiz.

Eda — İnşallah ama, burada da bir şey kazanamadın. Mahkemenin kapısını örümcekler sarmış. Ne iş var, ne güç. İstanbul'a gidince adamdan para isterler, hediye isterler.

Yakup — Öşür tahsili için yarın civardaki adaları devre çıkacağımı üzülme.

MECLİS : II.

Yakup — Eda — Muharrem — Âdem Ağa.

Âdem — (*Dışarıdan*) Kadı Efendi nerede!? Kadı Efendi nerede, görmek isterim..

Yakup — (*Eda'ya*) haydi çekil..

Eda — (*Gergefi alır, gider*).

Yakup — Muharrem, Muharrem.

Muharrem — (*Gelir*).

Yakup — O adamı bırak gelsin.. Kâtip Rükneddin Efendi nerede?

Muharrem — Uyuyor efendim.

Yakup — Uyandır.

Muharrem — (*Kapıyı açar, Âdem gelir, el öper, Muharrem gider*).

Âdem — Efendim merhamet buyurun.. İskele gümrük başcavuşu ile başım derde girdi.

Yakup — Ne oldu!?..

Rükneddin — (*Gelir, yerine oturur, esner*).

Âdem — Ah efendim. Kavalada zahire tüccarıyım. Kendi kalyon ve kadirgalarımın Akdeniz kıyılarında ticaret ederim.

Yakup — Pék âlâ.. İskele gümrük başcavuşu ile aranızda tekevvün eden mesele nedir?

Âdem — Efendim, bir kalyon ve üç kadirgaya yüklediğim zahireleri boşaltıp kaçak mal aramak istiyor. Dört gemi dolusu buğdayı nasıl boşaltırım? Arayacaksa arasın.. Ambarlarını dibine kadar arasın. Ben bunca yıldır namusumla ticaret ettim. Kaçakçılık yapmadım. Gemilerim meydanda, arasınlar.

Yakup — Şamafaya lüzum yok. Madem ki iskele başcavuşu sefineleri taharri etmek istiyor. Etbette taharri edecektir.

Âdem — Efendim, ambarlardaki zahireyi karaya boşaltmak istiyor. Dört gemi dolusu zahireyi nasıl boşaltayım?

Yakup — Niçin mümaneat edersin? Başcavuş beytülmalin hukukunu sıyanet için icap eden tedabiri ittihaz mecburdur.

Âdem — Efendim merhamet buyurun. Baş bin kile zahireyi Aynaroz iskelesine dökmek, sonra tekrar gemilere yükletmek

kaç günde olur? Merhamet edin, gemileri boşaltmadan evvel nasıl isterse arasın. Valvarırım, karaya boşaltmasınlar, malım harap olur.

Yakup — Allah, Allah.. ne muannit adamsın !?

Rükneddin — Efendi Hazretlerini iz'aç etme.

Âdem — Valvarırım efendim, bu Aynaroz suları tehlikelidir. Fırtına çıkarsa mahvolurum..

Yakup — Git, iskele başçavuşu ile davanı hallêt..

Âdem — Söz dinlemiyor.. Kadı Efendi emretmedikçe bir şey yapamam diyor, sizden emir istiyor.

Yakup — Ve ilâllahi müşteka. Bu adamla derde girdik.

Rükneddin — Bire adam niçin inat idersin ?.

Âdem — Inat etmiyorum, merhamet edin.. Fırtına çıkarsa bu limansız sahilde gemilerim karaya oturur. Mahvolurum.

Yakup — Usul ve nizama riayet etmez anut bir adamsın.

Rükneddin — (Âdem Ağa'ya işaret eder) beri gel.. Beri.

Âdem — (Kâtiibe sokulur) ambarları boşaltmadan arasınlar..

Rükneddin — (Yakasından çeker, kulağına fısıldar) uzatma..

Âdem — (Yavaş sesle) başüstüne, başüstüne.. (Kuşağını karıştırır, bir kese çıkarır.)

Rükneddin — (Yakub'a) efendim.. Bı sefinelerin tahliye edilmeden taharrisini emir buyurun. Dainiz de istirham ediyorum.

Yakup — Pek âlâ.. yaz bakalım (Âdem'e) adın ne?.

Âdem — (Koşar, el öper, keseyi çekmecenin üzerine bırakır) Kavalalı zahire tüccarı Âdem.

Yakup — (Keseyi görmemezliğe gelir) yaz..

Rükneddin — (Diviti, kalemi hazırlar, kâğıdı alır).

Yakup — Aynaroz iskele gümrük başçavuşuna hüküm ki: (Rükneddin yazarak) Kavalalı zahire tüccarı Âdem Ağa sahibül-kalyon veikaîrğa zeyde mecedhü mahkemei melâik eniste takriri kelâm ve mafizzamiri anilmeram edüp beldei mezbure mahsulâtından ahseni malü menalinden ve nukudu mevcudei halâhından iştır eylediği zehairi dört kıt'a sefineye deranbar edüp diyarı âharda ticaret kasdile ebharı baideye yelkenkeşi rûzigâr olarak dairei kazamız dahilinde vaki Aynaroz sahiline vâsıl olmağın sefaini mezbureyi cüstücu edermişsin. Amma badü malûm ola ki mezkûr gemilerin çar kûşesin dilediğin gibi bir iyuce taharri

edup ancak hamulesin sahile ihraç etmiyesin. Kaçan ki taharri hitama erdikte sefeni mezkûrenin lengerlerin fekkedüp müruruna mâni olmyasın. Mavaka' bittalep ketbolundu. Filyevmessadis muharremülharam liseneli işriyne ve mieteyni ve elf.)

Rükneddin — (Kâğıdı Muharrem'e verir).

Muharrem — (Yakub'a verir).

Rükneddin — (Âdem'e) harcını ver.

Âdem — (Kuşağından kesesini çıkarır) kaç para?.

Yakup — (Kâğıdı okur).

Rükneddin — Mahkeme harcı on, kalemiye beş, kırtasiye beş, mühür akçası yirmi, muhız harcı beş, cem'an yekûn kırk beş akça.

Âdem — (Verir).

Rükneddin — Efendi Hazretleri mühürlesin de al git.

Âdem — Allah razı olsun.

(Fırtına, gökgürültüsü)

Âdem — (Gayriihtiyari pencereye koşar, denize bakar) eyvah fırtına çıktı. Gemilerim demir tarayacak.. (Yakub'un önüne gelir, bekler).

Yakup — (Mühürlemek üzere çekmecenin üzerindeki mürekkebi almak için başını çevirip Âdem'in bıraktığı keseyi görür. Fırtına devam eder) bu ne !?.. (Alır bakar) bu ne ?.

Âdem — (Etek öper) haddim olmayarak..

Yakup — Ne?! Ne dedin ?.. Bire habis.. (Keseyi yanına atar) yüzüme karşı söylüyor..

Âdem — Aman efendim..

Yakup — Hayır. ben öyle bir şey kabul edemem.. Anladın mı ? (Fırtına).

Âdem — Valvarırım.. Merhamet..

Yakup — Merhamet mi.. hayır.. Ben rızayı Bariyi tahsil için senin işini teshil ederken sen rüşvet verirsin ha !.

Âdem — Affedin efendim..

Yakup — Bire hain, ben hiç harama el sunar mıyım ?!... Tövbe estâğfirullah , tövbe estâğfirullah . Haydi var git, gözüm görmesin.. (Fırtına).

Âdem — Merhamet buyurun, ah.. gemilerim karaya oturacak. Fırtınayı duymuyor musunuz ?

Rükneddin — Efendim, dainizin ricasını red buyurmayın. Bu derdmenin derdine bir çare bulun istirham ederim.

Yakup — (*Hiddetle*) Rükneddin Efendi, bu adam beni günahı kebaire sokmak istiyor.

Rükneddin — Af buyurun efendim (*Âdem'e işaret eder*).

Âdem — (*Etek öper*) efendim merhamet edin, gemilerim parçalanacak, ocağım batacak. Allah rızası için şu kâğıdı mühürleyin defolup gideyim.

Yakup — Lâhavle ve lâkuvvete illâ billâhi aliyyül'azim.

Rükneddin — Lütfedin.

Yakup — İşin meselesini bulup halledelim. Ben bu keseyi ancak ahkâmına tevfiik ederek kabul edebilirim.

Âdem — Allah ömrünüze bereket versin efendim.

Yakup — (*Biraz düşünerek*) ha.. Sebebi mülkün tebdili ahkâmına tatbikten başka çare yok. Kesede ne miktar akça var ?

Âdem — Üç kese akçe.

Rükneddin — (*Muharrem'e*) peştahtayı ver.

Muharrem — (*Peştahtayı verir*).

Rükneddin — (*Keseyi peştahtaya boşaltır, sayar*).

Yakup — Bu üç kese akçaya mukabil sana bir şey vermem lâzım gelir ki bu para bana helal olsun.

Âdem — Emredin efendim.

Yakup — Bu üç kese akça mukabilinde sana her ne verirsem kabul eder misin ?

Âdem — Kabul ederim efendim. Ah.. (*Fırtına*).

Yakup — (*Pencere önüne gider*) gel.. Şu sahildeki kumların beher kilesini kaç kuruşa alırsın ?..

Âdem — (*Hayretle*) hiç alıp sattığım şey değil.. Ne bileyim.

Rükneddin — De.. bir şey de.. Mesele hallolsun.

Yakup — Beher kilesini bir kuruşa aldın, kabul ettin mi ?

Âdem — Aldım, kabul ettim efendim.

Yakup — Üç kese akça ki cem'an yekûn bin beş kuruşa balığ olur. Mahkeme pişgâhında ve sahili bahirde mevcut kumun beher kilesini bir kuruş bedel mukabilinde tüccardan Âdem Ağaya birrıza fûruht edüp bedeli olan bin beş yüz kuruşu ah'zeyledim. (*Kâtibe*) yaz hüceetini.

Rükneddin — Ver harcını.

Âdem — (*Kesesinden verir*).

Vakup — (*Evvelki kâğıdı mühürler*) al bakalım.. iskele gümrük başçavuşuna ver, işini teshil eder.

Âdem — Allah ömür versin efendim (*gülmek üzere yürür*).

Yakup — Dur, nereye gidiyorsun ?

Âdem — (*Hayretle*) bitmedi mi efendim ?..

Yakup — İştira eylediğin sahildeki kumları nereye bırakıyorsun. Bin beş yüz kile kumu tesellüm edeceksin.

Âdem — İstemem efendim, istemem..

Yakup — Hayır.. tesellüm edeceksin..

Âdem — Bin beş yüz kile kumu ne yapayım? Müsaade edin efendim.

Yakup — Olmaz..

Âdem — A efendim, bu kadar kumu nereye kaldırayım ?

Yakup — Nereye kaldırırsan kaldır. Huzuru mahkemede iştira eylediğin kumları kileye vurup kaldıracaksın (*fırtına*).

Âdem — Vazgeçtim efendim, istemem.. Hediye olsun. Ah.. fırtına.. gemileri batıracak !..

Yakup — Denizin dalgaları sahildeki kumların alır, götürür, sonra gelir benden kumlarını istersin.. Ben vebal altına giremem. Kaldır kumlarını !.. (*Fırtına*).

Âdem — (*Yeis ve hiddetle kapıya doğru yürür*) gemilerim.. bitti.. Mahvoldum.

Yakup — Bire.. tutun şu adamı..

Muharrem — (*Kapıyı tutar, karşılar*).

Rükneddin — İş tamam etmedikçe gidemezsin.

Âdem — Ne isterseniz vereyim. Ne dersiniz yapayım. Fakat yakamı bırakın, gideyim..

Yakup — Ne bağırıp çağırıyorsun ? Emri serife itaat etmezsen, seni şimdi subaşıya teslim ederim

Âdem — Ayağınızı öpeyim. Merhamet edin gideyim. Halal olsun, kumların parası halal olsun. Anamın ak südü gibi halal olsun. Valvarırım bu işin de bir meselesini bulun. Ne isterseniz vereyim.

Rükneddin — (*Âdeme*) hibe et, hibe et.

Yakup — Olmaz.. hibeden rücu eder.

Âdem — (*Sevinerek*) Hibe ettim.. Hediye ettim.. Valvarırım..

bir meselesini bulun. (*Yakubun eleğini öper*) anamın aksüdü gibi halal olsun,

Rükneddin — Emrederseniz hüccete raptedelim.

Yakup — Kime hibe ediyorsun ?.

Âdem — Size.

Yakup — İstemem.

Âdem — Kâtip efendiye.

Rükneddin — Aman efendim.. bin beş yüz kile kumu nakletmek için dainizin istitaatı maliyesi kifayet etmez. Nakil masrafını... (*Furtına*).

Âdem — Veririm... Ah (*Pencereye koşarak kuşağını karıştırır*) veririm... Gemiler.

Yakup — Hibeden rücu etmemek şartile hüccetini tanzim et.

Rükneddin — Harcını ver.

Yakup — Mesele tamam oldu. Allah haram nasip etmesin.

Muharrem — (*Kapıda yakalar*) hani bana. (*Furtına*).

Âdem — Al sana da, al....

Perde iner

ilâhiyi davet ederim. Seni şimdi aforoz ederim. Ben Aynaroz baş rahibi aziz Grigoryos'un emrile geldim.

Hiristo — (*Korku içinde ağır ağır gözlerini silerek selâmlar gider*).

Pavlos — Afroditî.. Cenabıhakka günahlarının affı için dua et.

Afroditî — (*Diz çökmüş, dua eder*).

Pavlos — (*Ellerini Afroditî'nin başına kor*) baban Dimitro, anan Maryanko gökten sana bakıyorlar. Ruhları seni bekliyor.

Afroditî — Merhamet edin.. Aziz peder ben bir şey bilmiyorum.

Pavlos — Baban Dimitro sağlığında bütün dünya malını Aynaroz manastırına vakfederek mukabilinde cennetten arazi satın aldı.

Afroditî — Benim hiç haberim yok.. Ah.. hiç yok..

Pavlos — İşte haber veriyorum. (*Göğü göstererek*) günahkâr olursun.

Afroditî — (*Mendilini gözlerine kapar ağlar*) ah...

Pavlos — Validen Maryanko senin hayatını Hazreti Meryeme nezretti..

Afroditî — (*Ađlıyarak*) hiç haberim yok..

Pavlos — İşte ben Aynaroz manastırı baş rahibi Gregor-yos'un emirlerini sana tebliğ ediyorum. (*Elile göğü göstererek*) Hazreti Meryem'in huzurunda peder ve validenin ruhları seni bekliyor. Haydi ikrar et.

Afroditî — Ah !..

Pavlos — Dünyayı terkedip nefsinizi Hazreti Meryeme vakfettiğini ikrar et.

Afroditî — (*Dizleri üzerinde sürünüp yalvararak*) aziz peder merhamet edin. Pek gencim. Dünyaya doymadım. Beni diri diri mezara atmayın.

Pavlos — (*Hiddetle*) sus.. günahkâr.. sus.. tövbe et.. Dünyayı terkedip ezvakı ebedîye nail olacaksın. Bu fani âlsmi terk edip cennet saadetine konacaksın.

Afroditî — Merhamet edin. Ben tahammül edemem. Ölürüm.

Pavlos — Sus.. günahkâr olma. Gökte seni dinliyen erva-hı mukaddeseyi izâç etme.

Afroditi — (*Kapanır, ağlar*).

Pavlos — Bugünden itibaren dünya ile alâkan kalmamıştır. Haydi Hazreti Meryem'in huzurunda gönlünün rızasile dünyayı terkedeceğine yemin et.

Afroditi — (*Perişan kalkar, çardağa dayanır ağlar*).

Pavlos — Yürü.. Seni takdis için semadan inen melekler-den utan. Etrafında melekler dolaşüyor. Seni takdis için koşu-yorlar.

Afroditi — (*Mendilin arasından etrafına bakar, tekrar men-dili kapar, dayanır ağlar*).

Pavlos — Sözümlü dinlemez isen Allahın gazabına uğrarsın. Cehennem kapıları açılır. Şimdi etrafında dolaşan melekler kaçır. İfritle, zebaniler senin başına ateşler, akrepler, yılanlar, çıyanlar yağdırır. Baban Dimitro'nun, anan Maryanko'nun ruhları sana lânet eder. Bedbaht çocuk sonra sana ben de şetaat edemem. Dünyada, ahrette zelim olursun. Haydi tövbe istigfar et.

Afroditi — (*Eve girer*).

Pavlos — (*Ağaçlar arasından kaybolur*).

Bir ses — (*Davul çalarak*) Kadi irt, kadi irt [*] !.

MECLİS : III.

**Yakup — Rükneddin — Subaşı — Muharrem —
Birkaç yeniçeri neferi**

(*Harabenin arkasından neferlerin elinde bir aptest ibriği, su testisi, sefertası, halı, zembil, ehram gelirler*)

Yakup — (*Venüs heykelini görür, irkilir*) bu uryan avret sanemi nedir ?.. Ha, bu diyarı küfrü dalâlette neuzübillâhi Tea-lâ herhangi bir canibe atfı nigâhı edilse âsarı fısku fücür nûma-yan olur. Bu ne hayasızlık (*dikkatle bakar*) . Batı uryan, zanu-ları uryan, sertabepa uryan. Neuzübillâh insan gaflet edip günah eylese tecdidi vudu' lâzım gelir. Bakmayın, bakmayın. Günahkâr

[*] Kadı geldi.

olursunuz. (*Heykele bakar*). İnsan günahkâr olacak.. Tuh Allah müstehakını versin. (*Neferler halıya yere sererler*).

Yakup — Hayır.. hayır.. bu tarafa koy.. Ol sanemin müva-cehesinde oturmak istemem. Neuzübillâh insan şu endamı met-buuna kapılıp şeytanın iğvasına uğrayacak (*oturur*).

Rükneddin — Efendimiz dainiz bilmiyerek bakmıştım. Tec-didi vudu' lâzım mıdır ?

Yakup — {Evet.. evet tecdidi vudu' lâzım gelir. Hafazanallah nazarı fâsitle baktınsa tecdidi vudu' değil.. gusul lâzım gelir.}

Rükneddin — Vah.. vah..

Yakup — Örtün, şu facirenin vücudünü örtün.. Bir peşte-mal örtün (*Muharrem zembilden çıkardığı bir peştemal Venüs heykelinin beline bağlar* [*]).

MECLİS : IV.

**Evvvelkiler — Pavlos — Papaslar — Genç ve ihtiyar
rum köylüleri**

(*Papaslar eğilir, köylüler baş açarlar*).

Yakup — (*Olduğu yerde dönerek, Pavlos'a*) bu nedir ?.. Ha !. Söyle bakalım okumuş.. Alâ meleinnâs uryan avreti niçin tutarsınız ? Bu hayasızlık nedir ?.

Pavlos — Efendim bu kadına Venüs diyorlar. Güzellik ilâ-hı imiş.

Yakup — Sus.. tövbe de... Tövbe de.. estagfirullah.

Pavlos — Eski, çok eski zamanda öyle derlermiş..

Yakup — Leanehümullah..

Pavlos — Bu harabeyi kazdılar, meydana çıkardılar..

Yakup — Bu nişanei fısqufucuru niçin çıkardılar. Ha.. bu facirenin aybını toprak örtün.

Pavlos — Efendim bizim nemize lâzım.. Biz çıkarmadık.

[*] Bugün Pariste Louvre müzesinde bulunan bu dünyanın en kıymetli san'at eseri Milo adası Osmanlı idaresi altında iken Fransa hükûmetinin talebi üzerine o zamanki heyeti vükelâ bunu âdi bir taş parçası gibi telâkki ederek Fransızlara hediye edivermişler.)

Yakup — Va kim çıkardı ?

Pavlos — Birçok yıllardanberi buraya İngiliz, Fransız gemileri uğradıkça bu harabede bir şey arar dururlar.

Yakup — (*Kahkaha*) gâvur aklı. Bu taş parçalarını ne yapıyorlar ?

Pavlos — Bilmem efendim. İki sene evvel Anglosakson gemileri geldi. Çok uğraştılar, buraları kazdılar. Bu Venüs'ü topraktan çıkardılar. Kimse dokunmasın diye bize tenbih ettiler, gittiler.

Yakup — Buldukları bu mataı niçin götürmediler.

Pavlos — Mevsim kış. Deniz fırtınalı idi, gemiye koyamadılar.

Yakup — Bir daha gelmediler mi ?

Pavlos — Bir zaman sonra Frank amiralı Dü Mont Vil'in idaresindeki Frank gemileri geldi. Venüs'ü topraktan çıkardılar. Böylece sahile bıraktılar.

Yakup — Ve mingi gârib...

Pavlos — Kiniseye vermeyin, muhafaza edin, gelip alacağız diye bize ka'fi emirler verdi, gitti.

Rükneddin — Acaba bir define mi keşfettiler. Bu avret sanemi tilsim mi ?

Yakup — Lâ ya'lemü gaybi ilâllah, bu gibi ameli kabih ile iştigale mesâğ yoktur. Seytanî meşagil ile iştigal el'iyazü billâhi Tealâ küfrü mü'eddi olur. Bunların suhbeti bile caiz değildir. Haydi biz işimize şüru ndelim. Hükmü şerifi oku. Cümlesi dinlesin.)

Rükneddin — (Okur) Hükümname (Edâmallahü Teala ilâ yevmelkıyame, halen bilâdi mahrusai saltânati seniyyeden Mora vilâyeti muzafatından Aynaroz berzahı dîzahnümnu mülhakatından Cezairi Bahrisefide mücavir Milo ceziresi subaşısına hüküm ki :

Bimennihülkerim bu senei mübarekede vakti hasad hitama reside olmağın cezirei mezbure mahsulâtı idrak edildiğinden öşrünün cibayetine mukayyed olasız. Emma badü, malûm ola ki cezirei mezbure reayası nezdinde müterakim bilcümle mahsulâtı sebtî defter için Aynaroz mahkemesi kâtibi Mevlânâ Rükneddin Efendi zeyde mecdehü tarafımdan binniyabe nasbü tayin edilmekle mezkûr mahsulâtı yegân yegân envaı muhtelifesile tahrir, cezirei mezbure kocabaşları ve keşişleri muvacehesinde temhir

ettirüp tarafıma takrir edesiz. İşbu emrişerif malûm oldukta mucibince amel oluna. Hurrîre fi yevmissadisi muharremülharam liseneti işrine ve mieteyni ve elf. Kadî Aynaroz müctenibüzzünup Divriki Yakup.)

Yakup — (Orada mevcut bulunanlara hitaben) kıraat olunan emri şerifin ahkâmına riayet ediniz. Reaya ve beraya arasında sîdâi mucip amelden hazer ediniz. Haydi Rükneddin Efendi taam edelim.. (Hepsi selâmlar ve giderler).

MECLİS : V

Yakup — Afroditi

Afroditi — (Kapıdan çıkar, mahzun gözlerini siler. Masanın üzerindeki kadehi ve tabağı alır).

Yakup — (Hayret ve meftunîyetle) sühhanallah bu ne hoş nevnihal, bu ne âramsuz hüsnü cema! (Afroditi içeri girerken) hu... Yavrum.. beri gel..

Afroditi — (Kadehi, tabağı kapıdan içeri bırakır durur, gözlerini siler).

Yakup — Beri gel.. nedir bu hüznü melâl.

Afroditi — (Bir iki adım gelir, ağlar).

Yakup — A !.. Ne garip.. niçin ağlarsın ha?... Söyle... Beri gel... Söyle derdin nedir ?

Afroditi — (Gelir) ne söyliyeyim, ah efendim (semayı göstererek) bana Allah acısın.

Yakup — Çok şey.. bu melâhat.. bu letafet, bu serü kamet, bu şivei pürmezaketle Âdem oğlanlarının aklı şuurun taraç eden güzel kız niçin gıryan ve nalansın (ellerini tutar) söyle, derdin nedir ?

Afroditi — (Çekinerek) ah bilmezsiniz efendim. Benim derdime kimse çare bulamaz.

Yakup — Acayıp bu nasıl derttir?!..

Afroditi — (Ağlayarak) ben bu dünyayı terk ediyorum.

Yakup — (Hayretle)!.. Dünyayı terk mi ediyorsun!?. Canna mı kastedeceksin. Vazgeç.. sana pek yazık.. Terütaze bir goncei nevsükeftesin.. vazgeç...

Afroditi — Ben canıma kıymıyorum. Yaşamak istiyorum..

Yakup — Veminelgaraib dünyayı terk ediyorum diyorsun. sonra da yaşamak istiyorum diyorsun.. Anlaşılmaz şey !!..

Afroditi — Ah bilmezsiniz.. bana Allah imdat etsin.. dün-
yaya doymadan..

Yakup — (*Hayretle*) sad hezar hayret.. Yavrucuğum ma-
demki yaşamak istiyorsun..

Afroditi — Ah elimde olsa.. Bu genç yaşta dünyayı terk-
eder miyim?..

Yakup — Bu ne demek?.. Seni kim icbar edebilir?.. Ha... Bu
ne fezahat! Dairei kazamda buna kim cür'et edebilir. Söyle !..

Afroditi — Ah söyleyemem efendim, korkarım..

Yakup -- Ben burada iken kimseden pervan olmasın. Ay-
naruz kadısını tanır mısın?..

Afroditi — (*Hayretle*) hayır..

Yakup — İşte benim. (*Afroditi etek öper*) söyle.. Seni kim
icbar ediyor. Bu âlemi faniyi terketmeğe, seni unfüvanı şebabında
öldürmeğe kim icbar ediyor?

Afroditi — Korkuyorum...

MECLİS : VI.

Yakup — Afroditi — Hırsto

Hırsto — (*Harabenin arasından koşar, gelir, Yakubun ayak-
larına kapanır*). Kilise cebrediyor efendim..

Yakup — (*Hayretle*) Bu ne?.. Sen kimsin be?..

Afroditi — (*Yalvarır*) evet efendim. Kilise beni zorla ma-
nastıra kapayacak.

Yakup — Sebep ne!?

Hırsto — Evet efendim.. Afroditi'yi benden ayırıp manas-
tırı kapatacaklar.

Yakup — Bu ne muğlâk dava..

Afroditi — (*Yalvararak*) bizi kurtarın efendim.. çok yalva-
rırız.

Hırsto — Biz küçüktenberi nişanlıyız efendim.. Ah Afroditi'yi benden ayırıyorlar efendim.

Yakup — Sizi ne için ayırıyorlar?..

Hırsto — Afroditi Milo Adasının en zengin ve en güzel kızı

Yakup — Hâlâ bir şey anlıyamadım. Ne karışık mesele..

Hırsto — Size her şeyi söyleyeceğim.

Yakup — Söyle..

Hırsto — Aynaroz manastırı Afroditi'nin mirasını ; on beş
bin düka altını zaptetmek istiyor.

Yakup — Va ?.. On beş bin düka altını mı ?..

Hırsto — Evet..

Yakup — Ee, bu kızı niçin manastıra kapatıyorlar..

Hırsto — (*Sükût*).

Yakup — Söylesene.

Hırsto — En güzel olduğu için.

Yakup — Allah Allah.. bu işi bir türlü anlıyamadım. Bu
kızı nasıl kapatmak isterler, bu mümkün mü ?..

Hırsto — Bilmezsiniz efendim, bilmezsiniz. Onlar her iste-
dikleri güzel kızı alıp kaparlar. Böyle çok güzel kızları bin türlü
bahanelerle manastıra götürürler, kaparlar.

Yakup — (*Hayretle*) ya !?..

Afroditi — Bizi kurtarın efendim.. bizi kurtarın.. Malımı, mül-
kümü alsınlar. Beni Hırsto'dan ayırmassınlar.

Hırsto — Ah efendim.. evet bizi ayırmassınlar.. İsterlerse
benim malımı da alsınlar, Afroditi'yi benden ayırmassınlar.

Yakup — Sakin olun. Bir iyice tetkik edelim.

Hırsto — (*Etek öper*) ne emrederseniz yaparız. Siz var
olunuz.

Afroditi — Bizi kurtarınız.. ne isterseniz yaparız.. merhamet
edin efendim.

Yakup — Peki.. peki.. Meselesini buluruz, işi hallederiz.

Hırsto — Ah efendim.. korkuyorum.. Beni Milo adasında
ofurtmazlar. Bize çok fenalık ederler.

Yakup — Benim dairei kazamda böyle gadrü zulme asla
müsaade edemem. Haydi çekilin.

Afroditi — (*Etek öper, eve gider*).

Hırsto — (*Etek öper, ağaçlar arasında kaybolur*)

Yakup — (*Kendikendine*) yağlıca bir dava.. Rum dilberi
de ra'na, âlâ, hasena, müstesna.

MECLİS : VII.

Yakup — Rükneddin — Muharrem

Rükneddin — (*Teîâşla gelir*) ah efendim.. Cezire mahsulünden âşar alınacak bir nesne bulamadık.

Yakup — Acaip.. neden!?

Rükneddin — [Bu cezirede mütemekkin kefer ve fecere idrak edilmiş bilcümle üzüm mahsulünü şarap edip fiçılara, mahzenlere iddihar etmişler. Âşarı tahsile imkân bulamadık.

Yakup — Cezirenin bihesap üzümelerini şarap edip zuumle-rince beytülmalî ızzar hilesin irtikâp etmişler amma.. ben şimdi o hud'ekâr keferi fecereye hadlerin bildiririm.] Milo kilisesinin baş kesişine haber salın.. gelsin..

Muharrem — (*Gider*).

Rükneddin — Şaraptan öşür almak caiz olur mu efendim?

Yakup — Caiz olur mu olmaz mı şimdi görürler. Hele sabur ol. Tetkik ve tahkik edeceğim daha birçok mesail var.

MECLİS : VIII.

Yakup — Rükneddin — Pavlos

Yakup — Gel bakalım okumuş.. seninle biraz konuşmak isterim.

Pavlos — Buyurun efendim.

Yakup — Sual edeceğim hususat hakkında yegân yegân izahat vereceksin. Hilâfında hareketi mucibi ukubat olur.

Pavlos — Efendim.. ne yapayım. Milo adasında şaraptan başka bir şey...

Yakup — (*Sözünü keserek*) bırak şimdi onu.. şarap işinin halli kolay.. söyle bakayım Hırsto ile Afroditi'nin nikâhına niçin ruhsat vermiyorsun.

Pavlos — (*Şaşırarak*) efendim bu dinî bir mes'eledir.

Yakup — Her neyse anlat bakalım.

Pavlos — Afroditi henüz bülûğa ermemiştir. Bülûğa ermeden bir kızın nikâhını nasıl kıyalım..

Yakup — Ya... vasisi yok mu?

Pavlos — (*Şaşırarak*) şey...

Yakup — Babası Dimitro mürdolduğu zaman emvali metrukesi ne oldu?

Pavlos — Dimitro bütün malını Aynaroz manastırına vakfetmiş idi.

Yakup — Ya!.. Vakıfname hangi mahkemede müsecceldir?.

Pavlos — (*Sıkılarak*) bilmiyorum.

Yakup — Bilmediğin bir şeyle nasıl hükmediyor, Afroditi'nin mirasına ne hak ile müdahale ediyorsun?..

Pavlos — Efendim..

Yakup — Söz istemem Ben bu husus için hüccet isterim, hüccet. Haydi Hırsto ile Afroditi'yi getirin.

Pavlos — Ama efendim..

Yakup — Söz istemem..

Pavlos — (*Kapını çalar*).

MECLİS : IX.

Evvelkiler — Afroditi — Hırsto.

Afroditi — (*Çakar*).

Yakup — Beri gel..

Afroditi — (*Korka korka gelir*).

Yakup — (*Kâtibe*) Rükneddin Efendi zabıtnamasini tanzim et.

Rükneddin — (*Kâğıdı alır*).

Yakup — Milo ceziresi seknesinden Afroditi binti Dimitro nam gayribalığın ebeveyninden tevarüs eylediği nü kud ve bilcümle emvali menkule ve gayrimenkule yegân yegân alel-müfredat sebtî defter edilip Aynaroz mahkemesi eytam sandığına teslim edilsin.

Rükneddin — Başüstüne efendim.

Yakup — Mesele tamam oldu. Bu afroditi nam gayribaligaya Aynaroz mahkemesi vesayet edeceğinden sinni bluğa değin

nezdinde muhafaza edilecektir. Hanesin temhir edip bu gayri baligayı beraberimce götüreceğim. Haydi sefineye..

(İki nefer, muhızır Muharrem Afrodit'i alıp harabelerin arkasından kaybolurken)

Pavlos — Efendim bu kız tariki dünya olmuştur.

Yakup — Ya !.. Gayribaliga olduğunu şimdi ikrar ettin.

Pavlos — (Şaşırır).

Yakup — Sinni bülûğa vâsıl olduktan sonra tariki dünya olmağa razı olursa febiha.. razı olmadığı halde icbar edebilir misin.. ha, okumuş.. dava tamam oldu.

MECLİS : X.

Evvelkiler — Köylüler — Muhızır (hepsi gelirler)

Rükneddin — Şarap meselesi için ne emir buyurulur efendim ?

Yakup — Mademki Milo adasında idrak edilen üzüm mahsulünün kâffesi şarap edilmiştir. Şaraptan ise öşür alınması caiz olmadığından beytûlmalı zarardan vikaye için Milo adasında ne kadar mevcut şarap varsa cümlesine tuz katıp sirke edesiz.

Rükneddin — Başüstüne..

Pavlos — Aman efendim.

Yakup — Şaraptan alınması caiz olmıyan öşrü sirkeden alırsız.. haydi..

Pavlos, Papaslar, Köylüler — Aman efendim... Aman efendim...

Perde iner

ÜÇÜNCÜ TABLO

Mahkemenin alt katı. Bir tarafta yukarı çıkan merdiven. Bir taraftan direkleri ahşap bir kemer arkasından bahçe görünür. Cephede koldemirli bir kanadı açık kapı. Merdivenin yanında bir kerevet üzerinde bir halı. Yanında bir tahta iskemle. Vakit : akşam.

MECLİS : I

Yakup — Kâtip — Neferler — Muharrem

Yakup — (Cephedeki kapıdan gelir. Arkasından gelen Kâtip'e) Of.. (Kavuşunu, cübbesini çıkarır ve kerevete oturur). (Talâtumu cuşışı emvaci derya tâbu tüvanımı kesti.) Of..

Kâtip — (Torbadan defteri, kâğıdı çıkarır ve kerevete oturur) dainiz dahi bihuş kaldım.

Yakup — (Sefinenin yeminü yesarı bilâinkita bocalamasından serasemei sere uğradım.)

Kâtip — Efendim.. emrettiğiniz Afrodit binti Dimitro'nun nükud ve emvalini müş'ir tanzim kılınan hüccet.

Yakup — Ver onu bana. Milo ceziresi keşişleri, kocabaşları ve cezire reayası şهادetlerle tanzim edilen hüccet mucibi bu on beş bin düka altının tahsili meselesini bir iyice tetkik edelim.

Kâtip — Bu on beş bin düka altını ; Milo adası keşişi tarafından Aynaroz manastırı baş keşişine teslim edilmiş.

Yakup — Malûm.. Benim için elzem olan ol keşişi bedendişin on beş bin düka altınını tesellüm ettiğinin sübutudur.

Kâtip — Evet efendim.. İşte tanzim buyurulan hücceti katıa.

Yakup — Hele sabur ol. Ben bu meseleyi bir iyice derpiş edeyim. Dur hele, ol keşişi bedendişin teşviş eylediği on beş bin düka altınının bir habbesini yanına kor muyum.

Kâtip — Bu on beş bin düka altını sekiz sene evvel buraya ; mahkeme sandığına tevdi edilmiş olsaydı ne nema hâsil olurdu efendim, ne nema.

Yakup — Eğer sekiz sené evvel bu on beş bin düka altını mahkemeye tevdi edilmiş olsaydı bugün yerinde yeller eserd, a Rükneddin Efendi (*güler*) eslâfımız onu siler, süpürürdü.

Kâtip — Hakkı âlîiniz var efendim, dainiz tefekkür edemedim.

Yakup — (*Gülerek*) emvali eytam, kadıların mekelidir.

Kâtip — Efendimin firaset ve kıyasatlerinin hayranıyım. Milo ceziresinde bir define keşif buyurdunuz. On beş bin düka altını, aman yarabbi.. Nemasından sarfınazar yalnız kalemiyesinden hasıl olacak meblâğ dainizi ihya edecek, yoksulluğa tövbe ettirecek... Efendimin zekâvetine maşallah.

Yakup — Rehi rastımıza yağlı bir şikâr düştü. (*Güler*) dur hele sabur ol.

Kâtip — (*Defteri ağır*) Milo ceziresinde mevcut reaya ve beraya yeedinde müterakim şarabın defteri...

Yakup — Kaffesini sirke yaptınız değil mi ?

Kâtip — Kocabaşları, keşişleri bütün cezire sekenesi feryat ve figan ettiler. Biz şarap ile teayyüş ederiz, ticaretimiz buna münhasırdır, dediler. Subaşının şefaatine dehalet ettiler. Subaşı tehirini iltimas etti.

Yakup — Ya !

Kâtip — Defter edip temhir ettik.

Yakup — Ne miktar şarap mevcutmuş?

Katip — (*Defterden okur*) Yorgi veledi Tiryandafil işrin batman hamrülharam. Foti veledi Petro hamse ve selâsin batman hamrülharam, Kosti veledi Andon erbaa ve hamsin batman hamrülharam. Zafiros veledi Apostol sitte ve erbain batman hamrülharam.

Yakup — Subaşı niçin emri şerifi tehir ediyor ?..

Kâtip — Efendim. cezirede şarabın kâffesine tuz atılıp sirke edilirse satılmaz ve beytülmalin hukuku ziyaa uğrar, kadı Efendi bunun bir mes'elesini bulup hal buyursunlar diye rica ve istirham etti.

Yakup — Ben cezirenin o hud'akâr keferesine ibretenlissairin öyle hüküm eylemişim. Mademki subaşı muhlisimiz iltimas

ediyor. **U**atırına hürmeten ol zemmilerin şarabına tuz atmaktan feragat eyledim ve illâ sebtî defter edilen şarabın cizyesi kadim veçhile ol cezire sekenesinden bitamamına tahsil olunsun ve, mebalîği müterakimesi serian tarafımıza irsal olunsun.

Katip — Başüstüne, efendim.

Yakup — Milo ceziresi subaşısına bu meal ve müedda veçhile hükmü şerifi tahrir edip irsal eyle.

Kâtip — Başüstüne efendim. Pek münasip oldu. (*Defteri torbasına kor*) başka bir emri âlîiniz var mı efendim ?..

Yakup — Hayır.. istirahat edelim..

MECLİS : II.

Evelkiler — Neferler — Muharrem — Afroditi

Neferler — (*Eşya taşırılar*).

Afroditi — (*Mahzun ve şaşkın gelir*).

Yakup — Gel... gel... şuraya otur..

Afroditi — (*Oturur*).

Neferler, Muharrem — (*Taşındıkları eşyayı bırakırlar, şarap testilerini yere korlar*).

Yakup — (*Hiddetle*) bunlar ne ?..

Rükneddin — Şarapların cizyesini tayin etmek için subaşı nümune gönderdi.

Yakup — O mülevves şarap testilerini oraya koymayın... Bahçeye çıkarın... (*Neferler, Muharrem şarap testilerini bahçeye taşırılar*).

MECLİS : III.

Evelkiler — Eda

Eda — (*Einde şamdanla merdiven başındaki kapıyı açar, haykırır*) a efendiciğim geldiniz mi ?..

Yakup — Dur, biraz dur, çekilsinler. (*Kâtibe*) Rükneddin Efendi şarap testilerine alâmeti farika koydun mu ?..

Kâtip — Evet efendim.. herbirine bir kâğıt ilsak eyledim.

Yakup — Şaraptan anlar bir kefare bulup çaşnisine baktırıp tetkik ettireyim ki tereddüdü mucip olmasın. (*Kâtip, neferler, Muharrem giderler*).

Eda — (*Koşarak merdivenden iner, Yakub'un boynuna sarılır*) ah efendiciğim üzüldüm. Gözlerim denizden ayrılmadı. Fırınaya tutuldunuz mu?

Yakup — Hamdolsun sağ ve salimim. Gittik, geldik.

Eda — Pek yorgunsun galiba?..

Yakup — Sorma.. sorma olkadar muğlâk mesail muvacehesinde kaldım ki bu gece tabesabah hâbı rahatı terkederek o mesailin hallü faslına bezli ikdar eyliyeceğim. Ah.. bitap kaldım (*oturur*).

Eda — A canım bunun yarını yok mu?

Yakup — Olmaz, bu gibi hususatı tizelden hitama erdirmek icap eder.

Eda — (*Bir köşeye büzülmüş oturan Afroditi'yi görür, hayretle*) bu kız kim?..

Yakup — (*Afroditi'ye*) kalk hanımın eteğini öp..

Afroditi — (*Eda'nın eteğini öper*).

Eda — A.. Efendiciğim bana Adalı Rum cariye mi aldın. Ah yavrucak nekadâr da şirin (*okşar*).

Yakup — Söylediğim mesaili muğlâkanın biri de bu kız. Bakalım nasıl halledeceğim.

Eda — A... o da nesi?..

Yakup — Sorma.. sorma, mesele çok mühim.. Sabret anlatırım..

Eda — (*Etrafa bakar, eşyayı görür*) a.. bunları burada niçin bıraktılar. Yukarı çıkarmadılar. (*Bahçeyi göstererek*) burası açık. Bahçe duvarından birisi aşıla haberimiz olmaz.

Yakup — Yavaş yavaş yukarı taşırın. Kız da sana yardım etsin.

Afroditi — (*Bir iki parça eşya alır*).

Eda — (*Yakuba*) hamarat bir şeye benziyor. Nekadâr da canım sevdi (*eşya alır*).

Yakup — Benim de öyle.

Eda — (*Merdivenden eşya alır, çıkar. Arkasından Afroditi*

çıkarak. Eda bahçe kapısı önünde sıralanmış şarap testilerini görür).
A!... Efendiciğim; bahçeye dizilen o testiler nedir? Pekmez mi?

Yakup — Hayır Eda... hayır.. Pekmez değil şarap.

Eda — A.. üstüme iyilik sağlık. Burada şarabın ne işi var?

Yakup — Sorma.. sorma. Halledilecek muğlâk mesailden biri de bu.

Eda — Çok şey.. (*Afroditi'ye*) haydi gel.. (*Giderler*).

Yakup — (*Şarap testilerini göstererek*) ne güzel tesadüf, ele geçirdiğim şu Rum dilberi aklı şuurumu taraç etti. Mebzul şarap ile mestedip nâili vısal olmak pek sehil. Fakat Eda'yı nasıl iğfal etmeli. Bir düruğu maslahatâımız ile def'edebilsem. Bu kızın reşide ve gayrireşide olduğunun ve olmadığının tetkiki elzem.. Ah bu Rum dilberi bütün havassımı intibaha getirdi. Eda'yı nasıl iğfal edip savmalı. (*Etini başına vurarak*) hah.. iyi aklıma geldi. (*Gider, şarap testilerinden birinin üstündeki kâğıdı korparır; ve bir tarafa atar. Testiyi kenara kor*).

MECLİS: IV

Yakup — Eda — Afroditi

Eda — (*Merdivenden söylenerek iner*) kızcağızın odasını gösterdim.

Yakup — Pekâlâ.

Eda — Bu kız nerede buldun?..

Yakup — Bu kız Milo ceziresi sekenesinden mali firavane malik kimsesiz bir yetimdir.

Eda — Çok mu zengin?

Yakup — Ne diyorsun Eda; emvali gayrimenkulesinden maada on beş bin düka altını nakdi var

Eda — Ya!.. Evet efendiciğim çok zengin.. Bu altınlar nerede?

Yakup — Aynaroz baş keşişinin yedinde..

Eda — Ya!..

Yakup — Fakat bir habbesini bırakmıyacağım. Bu on beş bin düka altınımı ol keşişi bedandıştan istirdat edip; bu kız sinni bülûğa erinceye değin mahkeme sandığında hafzedeceğim.

Eda — Efendiciğim.. papaslarla uğraşmak kolay mı?

Yakup — (*Koymundan kâğıdı çıkarıp gösterir*) kâffei emvali için bir hüccet tanzim ettirdim. Mütevatiren sabit olan bu miras nasıl olsa tahsil ederim.

Eda — Allah kolaylık versin efendiciğim.

Yakup — Âmin.. en mühimmi bu kızın reşide veya gayri reşide olduğunun sübutu.

Eda — Bu kız âkıl balığ oluncaya kadar yanımızda mı kalacak?

Yakup — Benim tahtı vesayetimde kalacak.. bilsen Eda.. bunun öyle ecrü mesûbatı var ki.. Küfrü dalâlet içinde büyüyen bu nadireyi, gayrireşide yetime bakireyi tarikî hidayete sokabilirsen.

Eda — Ya.. ya... efendiciğim.. evet.. evet.

Yakup — Düşün Eda, düşün... Dünya ve ukbada nail olacağımız ecrü mesûbatı düşün..

Eda — Rabbim nasip etti ise ne diyelim.

Yakup — Bu kızcağızı imana getirinceye kadar cehtü gayret edeceğim. Hemen Mevlâm muvaffak bilhayır eyliye..

Eda — Âmin... Ee bilinmez.

Yakup — Asıl halli vacip olan mes'ele bu kızın bülûğu mes'elesidir. Ve illâ bu on beş bin düka altınının istirdadı düşvar olur.

Eda — Vah, vah.. Bu mes'ele pek mi çetin efendiciğim.

Yakup — Hayır Eda.. Evel Allah bu ane kadar hiçbir mes'elenin hallinde izharı aczetmedim.. etmedim amma...

Eda — Ee..

Yakup — Sana nasıl tafsil ve beyan edeyim. Bu kılıçtan keskin kıldan ince mesaili dakikai rakikayı sana nasıl izah, şerh ve iyan edeyim. Bu gece tâbesabah kızcağızın bülûğu mes'elesinin sübutile teveggul edeceğim.

Eda — A.. Yukarı çıkıp yatmayacak mısın?

Yakup — Çocuk mu oldun Eda?. Bu kadar muğlâk mesail durur iken gözüme uyku mu girer?

Eda — Ee.. Ne olacak?

Yakup — Sen kızcağızı çağır buraya. Biraz meyva ile bir de tas bırakiver. Sen de var git, istirahat et.

Eda — A.. a!.. a!.. Tas ne olacak?. Meyva ne olacak?..

Yakup — Edaciğim sana ne söyledimse onu yap.

Eda — Peki ama bu kız ile başbaşa..

Yakup — (*Hiddetle*) tövbe.. tövbe. Bak şeytanı lâin aklına neler getiriyor? Be hatun, bu testilerdeki şarapların alel'esami envârı tetkik edilecek ve cinsine göre cizyesi tayin edilecek. Seninle oturup ta şarapların çeşnisine bakacak değiliz ya..

Eda — Tövbe.. tövbe.. Estağfirullah!..

Yakup — Bu kızcağız şarabın iyisini kötüsünü tefrik eder, ben de ona göre cizyesini tayin ederim.

Eda — Demek bu gece uyumıyacaksın!..

Yakup — Aliah aliâh.. Beytülmalin hukukunu hâbî rahatımıza feda mı edelim?

Eda — Aklım ermedi gitti..

Yakup — Bu gibi mesail aklı değildir. Canımı sıkıp durma. Kızı çağır, bir tasla beraber meyve getir.

Eda — Bu işin içinde bir iş var ama.. dur bakalım (*merdiveni vurur*) baksana... hu.. (*Yakuba*) adı neydi?..

Yakup — Afroditi.

Eda — Hu.. Aforoziti!.. Aşağıya gel.. Aşağıya...

MECLİS : V.

Yakup — Eda — Afroditi

Afroditi — (*Merdivenden iner*).

Eda — (*Merdiven altından gider*).

Yakup — Bu şarapların nev'ini tayin edeceğiz. Gel şu testilerden birer tas içip söyle..

Afroditi — Peki efendim.

Yakup — (*Ka'kar*) al şu testiye.

Afroditi — (*Bahçe kapısının önünden bir testi alır, getirir*).

Yakup — (*Testinin boğazında bağlı kâğıdı okur*) Kosti veledi Tiryandafil. Evvelâ şundan.

Eda — (*Elinde bir küçük iskemle, üzerindeki tepsiye meyvalar koymuş ve bir bakır tas ile merdivenin yanından çıkar, sonra ke-revetin önüne kor*).

Yakup — (Bir kâğıt alır) doldur Afroditi Kosti'nin şarabını,

Afroditi — (Tepsiden tas alır, doldurur).

Eda — (Hayretle seyreder).

Yakup — Hah şöyle... İç bakalım (Eda'ya) iki tas daha getir...

Afroditi — (İçer, bırakır).

Eda — Aman efendi çocuk olma.. sen de mi içeceksin?..

Yakup — (Kahkaha) yahu.. ben harama hiç el sunar mıyım? (Güler) nekadarsâfdilsin Eda. Haydi iki tas getir.

Eda — Tövbe.. tövbe..

Yakup — Bu kızcağız şarapların çeşnisine bakarken biz de taze üzüm şırası içeriz.

Eda — Üzüm şırası mı!?

Yakup — (Kahkaha) ne zannettin gafil hatun.

Eda — Ne bileyim.. testilerin hepsinde şarap var sandım.

Yakup — Taze üzüm suyu.. leziz şırayı.. senin için mahsus getirdim, Edacığım.

Eda — A! Öyle desene efendiciğim (gider).

Yakup — (Afroditi'ye) al şunun bak tadına.

Afroditi — (Tası alır içer).

Yakup — Nası?..

Afroditi — Tatlı beyaz şarap.

Yakup — (Kağıda yazar) Kosti; şarabı hoşgüvarı sefid.

Eda — (Elinde iki tas ile gelir).

Yakup — Hah.. şöyle. (Göstererek) şuraya ayırdığım testiden doldur.

Eda — Günahı vebali senin boynuna.

Yakup — Allah Allah.. Taze üzüm şırası dedik a.. (Afroditi'ye) gel... ötekilerden de doldur, bakayım (kalkar testilerin yanına gider).

Afroditi — (Tası alır, testilere gider).

Eda — (Kenardaki testiden taslara doldurur). Bu işin içinde bir iş var ama dur bakalım.. Bak.. bak.. kızın ağzına girecek. (Tasları tepsiyeye kor).

Yakup — Dimitro'nun şarabı (kağıdı alır) nasıl?

Afroditi — (İçer) tatlı siyah şarap (tası tepsiyeye kor).

Eda — Efendi o kadar içirme. Kızın gözleri çıkmak çıkmak oldu. Yanakları kızardı.

Yakup — (Kağıdı alır, içini çeker) ya sabur.. (Afroditi'ye) söyle yavrum, Dimitro'nun şarabı nasıl?

Afroditi — Tatlı siyah şarap.

Yakup — (Yazar) Dimitro; şarabı hoşgüvarı siyah..

Yakup — Cinsi nasıl?

Afroditi — Eh.. iyice..

Yakup — (Yazar) ne'vi evsat.. (Eda'ya) haniya bizim şıralar?

Eda — İşte orada..

Afroditi — (Meyva soyar).

Yakup — (Tası alır, bir yudum içer) oh ne tatlı, ne leziz. (Eda'ya) içsene Eda...

Eda — (Mütereddit).

Yakup — İç canım.. iç. Bu senin bildiğin şıralardan değil.. (İçer) Edirne'nin hardalıyesinden de leziz.

Eda — (Tası alır, içer, yüzünü buruşturur) of nekadarkeskin.

Afroditi — (Meyva verir).

Yakup — Hassası orada.

Eda — (Afroditi'den meyveyi alır).

Yakup — (İçer) haydi bir daha.. (Afroditi'ye) doldur yavrum, doldur..

Afroditi — (Tasları alır, testiden doldurur).

Yakup — Eda..şıra bayatlar ise şarap olur.. taze taze içmeli..

Eda — Çok keskin.. ay başımı döndürdü..

Yakup — Ama yaptın.. ha..

Afroditi — (Tasları Yakub'a, Eda'ya verir).

Yakup — Oh böyle tatlı şıra içilmez mi? (Mefuniyetle Afroditi'ye bakar, içini çeker. İçer) içilmez mi Eda...

Eda — Tası ağzına götürür, içer).

Yakup — (Afroditi'ye) yavrum sen neye içmiyorsun? Haydi getirdiğimiz öteki testilere de bakalım (içer) oh... Haydi Afroditi. İç Eda.. yavrum iç (içer). Eda.. haydi.. oh!..

Afroditi — (İçer).

Eda — (Kahkaha) a dostlar bu gece oldu bize olanlar (kahkaha).

Yakup — Ne oldu Eda?.

Eda — Ne olacak efendi.. Âdeta sofrayı kurduk, bekriler gibi çakıştırıyoruz (*Kahkaha*).

Yakup — Tövbe estâğfirullah.. Be hatun (*içer*) işte şıra.. Niçin kalbine vesvese getiriyorsun?

Eda — Vesvesesi nesi var mı? Ayol bizi biri gelip te bu halde görse ne der hey? Allah için sen söyle.

Yakup — Lâhavle.. Şeytanı lâinin iğvasına kapılıp haram işlediğine mi zahip oluyorsun?.

Eda — Ne yapayım.. Elimde değil.. Kâfir şeytan bir kere içime girdi.

Yakup — Üzüme.. rahat ol. Ben şimdi meselesini söylerim yüreğin rahat olur. Haydi biraz tuz getir.

Eda — (*Ayağa kalkar, sendeler*) ay düşeceğim..

Afroditi — (*Tutar*).

Eda — Gözierim karardı. Burası böyle dönüyor. (*Tuynarak gider*).

Yakup — (*Afroditi*) bana bir meyva verir misin? (*Meftuniyetle*) Afroditii...

Afroditi — (*Meyva verir*) buyurun...

Yakup — (*Meftuniyetle Afroditii'nin elini tutar*) ah Afroditii... Ah..

Afroditi — (*Elini çeker*).

MECLİS : VI.

Yakup — Afroditii — Eda

Eda — (*Elinde tuzluk sendeliyerek gelir*).

Afroditi — (*Kolundan tutar*).

Eda — Az kalsın düşecektim...

Yakup — Ver tuzluğu..

Eda — (*Tuzluğu verir, oturur*).

Yakup — (*Koynundan çıkardığı hilâlin ucile bir parça tuz alır*). İşte.. bak Eda.. şu hilâlin ucundaki bir miktar tuzu atınca şarap dahi olsa hurmiyeti zail olur (*Eda'nın tasına atar*).

Eda — Ya!...

Yakup — Çünkü şaraba tuz atılınca sirke olur. Sirke ise mübahtır. Mes'elesini anladın ya. Yüreğin rahat olsun.

Eda — Ah ne bileyim. Başım fena dönüyor.. Göz kapaklarım kapanıyor.. hay...

Yakup — (*Tası alıp vererek*) haydi iç... Açılırsın..

Eda — (*Bir yudum içer*) hay fena oluyorum... Başımı tutamıyorum. (*Afroditi'nin omuzuna dayanır*) kımıldayacak halim kalmadı.. of ne keskin şıra imiş.

Yakup — Eda... Eda... Uyuma.. haydi yukarı gidelim.

Eda — (*Sızar*).

Afroditi — (*Kucaklar*).

Yakup — (*Kalkar, tutar*) haydi hanımı odasına götürelim Merdivenden çıkarlar; giderler. Uzaktan kilise karnpanası çalar),

MECLİS : VII.

Yakup — Afroditii

Yakup — (*Merdiven başındaki kapının önünden*) Afroditii... Hanımın üstünü ört te aşağıya gel.. (*Merdivenden iner, sevinerek*) mışıl mışıl uyuyor... Ah şarap ne keskin imiş.. uyusun.. ben de burada Afroditii ile gâmiyap olayım. (*Merdivene gider, dinler*) a... nerede kaldı ya!.. (*Dinler*) acaba uyudu mu?!.. (*Bir iki ayak çıkar*) eğer Afroditii de uyuduysa yazık emeklerime.. (*Seslenir*) Afroditii.. Afroditii.. Afroditii.. (*Dinler*) eyvahlar olsun ses yok (*Bir iki adım çıkar*) Afroditii, (*Dinler*) eyvah! (*Çıkar, dinler*) a... çıt yok... (*Dinler*) gördün mü aksi şeytanı.. Yap, yakıştır, tamam iş kıvamına geldiği zaman.. hay mel'un şeytan.. hay.. (*Kapıyı açar*) Afroditii... Yavrum.. neredesin? Afroditii.. Afroditii...

MECLİS : VIII

Yakup — Afroditii

Afroditi — (*İçeriden*) efendim..

Yakup — (*Oturur yavaşça*) oh uyumamış.. (*Yüksek*) neredesin gözüm. (*Elile kalbini bastırır*) öyle yüreğim oynadı ki..

Afroditi — (Kapı önüne gelir).

Yakup — (Ayağa kalkar) gel yavrum gel.. Şu birkaç testi de yazalım da.. (Merdivenden iner).

Afroditi — (Yarı sarhoş merdivenden iner).

Yakup — Hanım uyuyor değil mi?..

Afroditi — Evet.. Uyuyor..

Yakup — (Tası alır, testilerin yanına gider) bırak uyusun.. (Testiden doldurur) Kostantin (Afroditi'nin yanına gelir) şuna da bak yavrum..

Afroditi — (Tası alır) of.. Çok dolu..

Yakup — İç, iç.. İki gözüm.. haydi..

Afroditi — (İçer) tatlı misket.

Yakup — (Yazar) Kostantin.. Şarab hoşgüvarı büyü dâr.. (Kağıdı bırakır).. Meyva ye iki gözüm..

Afroditi — Ah.. (İskemle üzerinde sallanır) of.. Çok içtim.

Yakup — (Meyva verir) meyva ye kuzucuğum. Açlırsın (okşar).

Afroditi — (Muvazenesiz, haçınmak ister.. ayağa kalkar.. tası uzatır).

Yakup — (Tası alır) yavrum koyduğum gibi duruyor.. içsene...

Afroditi — Ah... (Sendeler).

Yakup — (Kolundan tutar) gel.. İki gözüm.. gel şöyle.. otur. (Kerevete oturtur).

Afroditi — (Başını dayar) istemem.. artık içemiyeceğim..

Yakup — Etme yavrucuğum.. (Okşar) etme güzelim.. (Tası dudaklarına götürür).

Afroditi — Yapmayınız efendim.. içemiyeceğim..

Yakup — Aman etme.. Afrodit.. canım Afrodit.. İki testi kaldı.. gayret Afrodit..

Afroditi — Ah..

Yakup — (Tası alır, testiye gider) Dimitro... (Doldurur, Afrodit'i'nin yanına gelir) Afrodit.. Afrodit, güzelim (tası ağzına götürür) iç yavrucuğum.. iç..

Afroditi — (Baygın bir halde.. Saçları perişan içer) of.. of.. (Elile tası iter) çok içtim.. Artık istemem..

Yakup — (Fartı heyecanlı) Afrodit.. Ah buna can dayanır mı? (Tası fırlatır, atar. Kucaklar).

Afroditi — (İter) yapmayınız.. of bırakın beni.. bırakın.

Yakup — Ah Afrodit.. Sabru sâmanımı tarac ettin.

Afroditi — (Kendini müdafaa eder) yapmayın.. oh yapmayın..

Yakup — Oh merhamet et.. Afrodit ; zalim.. Aklu fikrim perişan.. Ateşi aşkıyla ciğerim puryan.. Aman Afrodit aman.. Elaman.. (Kucaklar).

Afroditi — (Bitâp çırpınır, kerevetin üzerine düşer) ah..

Yakup — Sus.. (Mefuniyetle bakar) ah Afrodit.. beni agusundan dâr, vısalinden mehur etme.. Küfrü zülfün kemendine şikâr oldum. Mernamei eyie.. An aşku sevdan ile tarumar oldum. (Kucaklar) artık dayanamıyorum. Ah Afrodit..

MECLİS : IX

Yakup — Afrodit — Eda

Eda — (Merdiven başındaki kapıyı açar, yavuşca başını uzatır). (Kendikendine) aman Allah.. bu ne ?

Afroditi — (Bitâp silkinir, iter).

Yakup — Ah o gence dudağından, gül'izarından bir buse.. haçının, putunun aşkına.. Afrodit..

Eda — (Kendikendine) Varabbi.. sen bana sabır ihsan et.

Afroditi — (Şiddetle iter) git.. of git.

Eda — Amanın a dostlar.. bu nedir ha.. Şimdi yangın var diye haykıracağım.

Yakup — (Fevkalâde hırs ile) ah dayanamıyorum.. E, artık dayanamayacağım.. (Afroditi'nin koynuna girerken)

Eda — (Şiddetle haykırır) bire Allahtan korkmaz hayasız.. (Merdivenden sür'atle iner. Yakubun yakasından tutar.) Bu nedir ha?..

Yakup — Bırak.. Eda bırak..

Eda — Ha bu nedir söyle ? Bu nedir?.. Cevap ver..

Yakup — Deli mi oldun Eda.. Sana söylemedim mi ? Me-selesini anlatmadım mı ?

Eda — Bıktım, senin meselelerinden bıktım, usandım. Ne meselesi.. Bu yaptığın nedir ha?.. Diyorum, söyle!

Yakup — Eda.. Eda.. bırak yakamı *(yakasını çeker)*.

Eda — Ha, söyle diyorum... Bu ne?..

Yakup — Yahu bülûğünün sübutu meselesile meşgul olduğumu söylemedim mi?

Eda — Seni düzenbaz seni... Kimi aldatıyorsun ha.. bülûğ meselesi imiş.

Yakup — *(Hiddetle)* Gel efendim. Elinden geliyorsa sen hallet, sen ispat et.

Eda — Aman Allah... hiddetimden çattadak çatlıyacağım.. Ha bu zırva tevil götürür mü ayol...

Yakup — Ne bağıyorsun?

Eda — Ah adamlar.. hem suçlu hem güçlü.. düş önüme.. Haydi yukarı.. senin tezviratından bıktım.. yandım.. *(kolundan tutar)* haydi diyorum.. yürü..

Yakup — Bu kadar velvele ve dağdağaya lüzum yok.. sakin ol.

Eda — Hayır.. burada bırakmıyacağım.. yukarı.. *(Çeker)* yukarı.. ha.. Uykumun arasında sanki biri geldi, dürttü, uyandırdı. Ulu Rabbim beni irşat etti. Haydi çık *(arkasından iter)*.

Yakup — Ne söz anlamaz hatunsun..

Eda — Bana karşı ağzını açacak halin mi kaldı?.. Şimdi seni alimallah didik didik ederim. Yürü.. hâlâ mı lululu... *(Merdiven başından giderler)*.

Afroditi — *(Kerevetin üzerinde uyur.. Bir müddet uzaktan kilise kampanası çalar)*.

MECLİS : X.

Afroditi — Pavlos — Üç papas

(Birinci papas bahçeden yavaş yavaş gelir. Ağır ağır Afrodit'i'nin yanına gelir, dinler; döner, sokak kapısını yavrşça açar, iki papas yüzleri siyah maskeli gelirler).

Pavlos — *(Yavaş sesle)* kimse görmeden bahçeye atladım.

(Afroditi'yi göstererek) işte bu günahkâr kızı burada bulduk. İşte yatıyor.. İş kolaylaştı.. alın.

(İki maskeli papas Afrodit'i'nin yattığı halının uçlarından tutarlar).

Afroditi — *(İner)* ah.. *(üzerine siyah bir şey örtüp yavaş yavaş kapıdan giderler)*.

Pavlos — *(Giderken kapıyı yavaşça çekip örter. Kampana yavaş yavaş devam eder. Sahne bir lâhza kararır ve tekrar açılır)*.

MECLİS : XI.

Hiristo — Yakup — Eda

Hiristo — *(Dışarıdan kapının tokmağını şiddetle vurur. Kampana sesi durur, kapı şiddetle çalınır, bir müddet devam eder)*.

Yakup — *(Gecelik kıyafetile merdiven başından)* kim o!?.. Kim o?.. Gece yarısından sonra bu kim?.. Kim o?..

Hiristo — *(Dışarıdan)* açın efendim, benim..

Yakup — Sen kimsin?

Hiristo — Milo adasından Hiristo.

Yakup — Hiristo mu?

Hiristo — Evet efendim, Hiristo.. Afrodit'i'nin nişanlısı.

Yakup — Acaip!.. Gece yarısı ne istersin?

Hiristo — Çok yalvarırım efendim.. Açın size söyleyeceğim var.

Yakup — Dur bakayım *(iner)*.

Eda — *(Yakupun arkasından elinde şamdan)* efendiciğim şamdanı al. İki gözüm şamdanı al.. karanlıkta gitme.. gözümün bebeği.

Yakup — Ver Eda'cığım, ver şekerim. *(Şamdanı alır, merdivenden inerken şamdanı kaldırıp etrafına göz gezdirir)* Acaip Afrodit'i nerede?

Eda — Ne oldu?..

Hiristo — Efendim açınız.. çok yalvarırım.

Yakup — Dur.. biraz dur. *(Aşağı iner, arar, dolaşır)* A... nereye gitti?.. Yok.

Eda — Bahçeye çıkmıştır.

Yakup — (Bahçeye gider) yok.. Afrodit.. yok.
Eda — Elin aşiftesi kim bilir nereye gitti?
Yakup — (Elinde şamdan.. Bir küçük dua kitabı ile gelir) yok.
Bu kitap ne?..
Eda — (Bakarak) a !.. Gâvurca..
Yakup — Bahçede buldum. Bu kitap kimin? Evet gâvurca bir kitap (şamdan, kitabı kerevete kor) kız neredel..
Hiristo — (Dışarıdan) çok yalvarırım efendim.
Yakup — (Eda'ya) çekil bakayım.. ne istiyor (kapıyı açar)?
Eda — (Gider).
Hiristo — (Telâş ve heyecan ile gelir) ah efendim.. bittim.. mahvoldum. Siz buraya geldikten sonra beni aforoz ettiler.. Milo adasından koğdular.
Yakup — Ee ?..
Hiristo — Anamdan, babamdan kalan malımı gemime yükledim kaçtım.
Yakup — Niçin?
Hiristo — Afrodit'i'nin paralarını size haber verdiğim için beni aforoz ettiler.
Yakup — Ya!.. Gece yarısı bunun için mi geldin?
Hiristo — Hayır efendim.. bu vakit sizi rahatsız etmek istemiyordum. Bu gece iskelede bekliyecek, sabah sabah gelip size haber verecektim.
Yakup — Peki bu telâşa sebep ne!..
Hiristo — Ah efendim.. deli olacağım.
Yakup — Ee... söyle..
Hiristo — İskelede sabah olsun diye bekliyordum. Allaha dua ediyor, ağlıyordum..
Yakup — Sonra?..
Hiristo — Biraz evvel buradan birkaç papas geçti..
Yakup — Ee !..
Hiristo — Sonra ellerinde örtülü bir şeyle geri döndüler.
Yakup — Ee... Ee?!..
Hiristo — Aynaroz manastırına doğru kayboldular.
Yakup — Devam et..
Hiristo — Yüreğime bir ateş düştü, duramadım.
Yakup — İş anlaşıldı, korktuğuna uğradın.. Afrodit yok.

Hiristo — (Dehşetle) Afrodit.. (Ağlar).
Yakup — Nasıl aşırılmışlar mel'unlar..
Hiristo — Ah bitti... Afrodit..
Yakup — Bu iblisler nasıl girdiler, kızı nasıl aşırıldılar?
Hiristo — Ah deli olacağım (bahçeyi görür) ah işte.. burası açık..buradan girmişler.. Afrodit.. Afrodit.. (duvara dayanır, ağlar).
Yakup — (Kitabı alır) evet bahçeden girmişler.. demincek ararken bunu buldum.
Hiristo — (Kitabı alır, açar bakar) Pavlos.. Pavlosun dua kitabı. Ah efendim.. malım canım sizin olsun, yalnız Afrodit'i'yi kurtarın (etek öper), yalvarırım.
Yakup — Tedabiri acile ittihazına agaz edelim. Git şuracıkta bu kapının yanındaki küçük kapıyı çal. Muhzır Muharremi uyandır, gelsin.
Hiristo — (Gider).
Yakup — Eda.. Eda..

MECLİS : XII.

Yakup — Eda

Eda — (Yukarıdan) buyurun efendiciğim.
Yakup — Gel.. kavuğumu, cübbemi ver.
Eda — (İner) a !.. Geceyarısı nereye !..
Yakup — Mühim bir mesele zuhur etti de..
Eda — Ah mesele deme yüreğim hop ediyor (cübbesini verir).
Yakup — Neden ?..
Eda — (Kavuşu verir) her meselenin altından bir çaparız çıkarırsın da..
Yakup — (Güler) ne müvesvessin Eda.. bu on beş bin düka altını meselesi.. inşallah çaparız çıkmaz..
Eda — İnşallah..

MECLİS : XIII.

Eda — Yakup — Muharrem — Hiristo

Muharrem — (Dışarıdan) destur efendim.
Yakup — (Eda'ya) haydi çekil.. merak edip üzülme..
Eda — Allah rasgetirsin efendiciğim (gider).

Yakup — (*Dışarıya*) gel.
Muharrem — (*Gelir*).
Hiristo — (*Gelir*).
Yakup — (*Hiristo'ya*) benimle beraber geleceksin.
Hiristo — Peki efendim.
Yakup — Lâkin sana tebdili kıyafet ettireceğim.
Hiristo — Başüstüne efendim.
Yakup — (*Muharrem'e*) eyamı resmiyede giydiğin kavukla cübbeyi bu adama giydir.
Muharrem — (*Gider*).
Yakup — O melâinin inzivagâhlarını bilirsin, bana delâlet et.

MECLİS XIV.

Yakup — Hiristo — Muharrem

Muharrem — (*Elinde kavuk, cübbe, çuhadan torba ile gelir*).
Yakup — (*Hiristo'ya*) giy.. kavuğu, cübbeyi..
Hiristo — (*Giyer*).
Yakup — Al zabıt torbasını da !
Hiristo — (*Sırtına yüklenir*).
Yakup — (*Muharrem'e*) Muharrem var git.. subaşı ağaya tarafımdan selâm et.. De ki kadı efendi hasbel'icap Aynaroz manastırına gidiyor, oraya mukayyet olsunlar. Rükneddin Efendiye de haber ver.
Muharrem — Başüstüne efendim.
Yakup — Sen de burasını boş bırakma... haydi. (*önde ka-
da, arkada Hiristo giderken*)

Perde iner

DÖRDUNCÜ TABLO

Aynaroz manastırının simsiyah derin bir salonu. Nihayette kalın bir sütun üzerinde kemerler. Sütunun üstünde bir salıp. Kubbeye asılmış kandilin hafif ziyası, vakit gece. Cephede kalın siyah bir perde.

MECLİS : I.

Gregoryos — Pavlos

Gregoryos — Ne yaptınız ?..
Pavlos — Hiç kimse görmeden getirdik..
Gregoryos — Kız karşı koymadı mı ?..
Pavlos — Dalgın uyuyordu.. sessizce getirdik..
Gregoryos — Kadı..
Pavlos — Kadının haberi bile yok.. bahçeden girdik, kimse görmeden aşırıldık..
Gregoryos — Çok âlâ.. mesele kalmamıştır.. Afrodit'i iyi muhafaza et..
Pavlos — Lûtfunuza teşekkür ederim aziz peder.
Gregoryos — İfa ettiğin hizmetin eciri mesûbatı pek büyük-
tür Pavlos.. Manastırın mukaddes servetine on beş bin duka altını hediye ettin.. Cenneti âlâda makamın çok yüksektir, Agapi-
tomu teknun.
Pavlos — Aziz peder.. sayenizde nail olduğum uhrevî ma-
kamatın teşekküründen âcizim.. fakat..
Gregoryos — E.. fakat..
Pavlos — Dünyevî ezvakın lezaizinden de beni mahrum
etmeyin..
Gregoryos — Afrodit'i ye karşı iştahın pek mi ziyade?

Pavlos — Günahımı affe dinaziz peder..nefsi emmarem beni yakıyor..

Gregoryos — Aziz evlât, agapitomu teknon.. ifa ettiğin mukaddes hizmete hörmeten senin bütün günahlarını affediyorum. Dünya lezzetlerinden müstefit ol.. hayvanlık hislerini teskin et.. sana Afroditi'nin bekâret yemişini ihsan ediyorum.. *(kapı çalınır)*.

Pavlos — Kim... o?

Rükneddin — *(Dışarıdan)* aç.. aç!

Yakup — *(Dışardan)* Rükneddin Efendi, babı dalâletin ve-rasından ses veren ol keşişe vürudumu ihbar et..

Rükneddin — *(Dışarıdan)* aç.. aç.. kadî Aynaroz mücteni-büzzünub Divrikî Yakup Efendi Hazretleri bir maslahat için teş-rif buyurdular.. aç kapıyı...

Gregoryos — Kadî... çabuk Afroditi'yi yeraltındaki mahzene indir, boğ.. kireçle ört, hiçbir nişane kalmasın..

Pavlos — Hayır yapamam.. Afroditi'yi öldüremem.

Gregoryos — Bu elzem.. sonra her şey meydana çıkar..

Pavlos — Yapamam.. yapamam..

Gregoryos — Pavlos.. şehvetinin mağlûbu olma.. haydi..

Pavlos — Mümkün değil aziz peder.. yapamam.

Gregoryos — Kadının elinde hüccet var.. Afroditi sağ ka-lırsa on beş din düka altınını kadî benden istirdat eder.. haydi..

Pavlos — Benî affediniz.. yapamam.

Gregoryos — Haydi diyorum.. Afroditi'yi yeraltındaki mah-zene indir, boğ.

Pavlos — Yapamam.. yapamam...

Gregoryos — Kadî geliyor.. açınlar...

Pavlos — Aniksata...

MECLİS : II.

Gregoryos — Pavlos — Yakup — Rükneddin — Hırsto

Pavlos — *(Gelir, Yakub'a yol verir)*.

Gregoryos — *(Eğilir selâmlar)* buyurun efendim.

Yakup — Bu vakitsiz ziyaretimden zinhar endişenâk olma-

yın... sizler dağdağai âleminden el yumuş; savmianişin tarikî dünyalarsınız..

Gregoryos — Evet efendim..

Yakup — Sebebi ziyaretimi beyan edeyim. Bu gece âlemi mânada bazı serair ayan ve nümayan oldu. Hazreti İsa'yı rüyam-da gördüm. Yedi beyzayı mesihîleriyle davet buyurdular.

Gregoryos — *(Hayrette)* ya !...

Yakup — Evet çabuk.. benî Hazreti İsa'nın huzuruna isal edin.

Gregoryos — Buyurun efendim, buyurun.

(Cephedeki siyah perde iki tarafa açılır. Nihayette mumlar, kubbede asır kandillerle tenvir edilmiş ortodoks kilisesinin mihrabı, salıp ve tasviri İsa görünür, iki tarafa genç ve ihtiyar rahipler dizilmiş).

Yakup — *(Ağır ağır salibin önüne gider, ellerini açar, dua eder)* ya İsa bin Meryem. Ya Ruhullah ; ya Ruhulkudüs huzuru kudsiyetine arzihale geldim.. yaramaz ümmetlerinden târiki dünya, saliki zühdü takva, yüzlerinde nikbi kezbü riya, küllü yevm bimehaba nizamı âlemi ihlâl eden münafıkları sen ıslah eyle ya Ruhullah! Berahini katia, delâli mütevatire ile sabit olan ahkâmı celileyi günâgün tezvîrat ve mefsedetle iptal eden feska ve fece-reyi sen ıslah eyle ya ruhulkudüs! Ahiretin ukubatından tehaşi etmezler, malî yetime el sunarlar. İbadullahın harimine bağiler gibi dalarlar. Binti Hıvanın dühulü memnu olan savmialara gayribalığa duhteri pakizeleri kaparlar ya İsa bin Meryem. Seyyiatların hase-nata tebdil eyle, ameli fâsitlerin dâmeni affı merhametinle setr-eyle.. ya Mesih.. Asi, mücrim, günahkâr ümmetlerini dünya ve ukabada rezil ve rüsva eyleme... tövbe ve nedametlerin kabule karin eyle, ya Ruhulkudüs. *(Bir müddet elleri açık mirıldanır, sonra ellerini yüzüne sürer, kemali tazim ile arka arka çekilir. Papaslar hep birden eğilir, siyah perde kapanır).*

MECLİS : III.

Yakup — Gregoryos — Pavlos — Rükneddin — Hırsto

Gregoryos — *(Koltuğu gösterir)* buyurun efendim.

Yakup — *(Oturur)*.

Gregoryos, Pavlos — (*Baş eğerler*).

Rükneddin — (*Koltuğun yanına yere oturur; zabıt torbasını alır, açar*).

Gregoryos — Affedersiniz efendim. Münacatınızın sebebi hikmetini anlıyamadık.

Yakup — (*Istihza ile*) ya !... Anlamadınız ha... veminelgarap (*güler*), düri diraz güttüğünden ihtiraz ederek mânâhüfilihimize ağaz edelim. Okumuş!.. arifane tecahüllere, bîsûd tegafüllere ne lüzum var? Hazreti İsa'ya arzıhalimi dinlediniz.

Gregoryos — Evet.. lâkin... biz cürüm ve günahattan berî zahitleriz, dünya işlerle meşgul olmayız.

Yakup — (*Güler*) fakat gâh gâh tekazayı beşeriyenizi tamin ve teskin için âdem oğullarına bağıyane savletten de fariğ olmazsınız (*güler*).

Gregoryos — Hâşâ... hâşâ...

Yakup — Günahlarınızın affı için Hazreti İsa'dan tazarru ettim. İnşallah müstecap olmuştur.

Gregoryos — Biz rızayı Bariden ayrılmayız.

Yakup — Her ne ise bırak.. söyle bakalım. Afroditi binti Dimitro'yu ne yaptınız ?

Gregoryos — (*Hayretle*) Afroditi kim !?..

Yakup — Benim tahtı vesayet ve sahabetimde olan bu kızı evimden aşırıp buraya getirdiniz.

Gregoryos — Efendim bilirsiniz ki bu manastıra kadın giremez.

Yakup — O sözü bırak... inkâr ve ısrar faide etmez. Okumuş.. şuhudu müteaddide ile isbata hazırım (*koybundan kitap çıkarır, gösterir*) şu kitabı arkadaşına göster, nerede düşürdüğünü hatırlar..

Gregoryos — (*Alır, Pavlos'a hiddetle bakar*) Pavlos....

Yakup — Manastırın etrafı kuşatılmıştır. Subaşıyı çağırıp taharri ettireyim mi ?.. Yoksa kızı meydana çıkarır mısınız ?

Gregoryos — Efendim lütfedin..

Pavlos — (*Ellerini oğuşturur*) efendim bu kız Hazreti Mer-yem'e nezredilmiştir.

Yakup — Gayribaliga nefsin vaktedebilir mi ? (*Kahkaha ile güler*) bırakın bu sözleri.. haydi vakit zayi etmiyelim.

Gregoryos — (*Ellerini oğuşturur*) efendim..

Pavlos — Lütfedin.. efendim bu kız..

Yakup — (*Ayağa kalkar*) söz istemem.. subaşıyı çağırıyorum..

Gregoryos — Ah...

Yakup — Haydi..

Gregoryos — (*Pavlos'a*) mademki emrediyorlar..

Pavlos — Peki (*münfaıl gider*).

Yakup — (*Oturur*).

MECLİS : IV.

**Gregoryos — Yakup — Pavlos — Afroditi — Hristo
Rükneddin**

Afroditi — (*Şaşkın ve perişan gelir, şaşırır*).

Yakup — Bu bahse dair küçük bir mesele kaldı... Hristo-mun aforozunun refi ile Afroditi binti Dimitro ile izdivacına mü-manaat edilmemek şartile bir varaka tanzim ediniz.. tereddüde mahal yok.

Rükneddin — Hüccete raptedip harç alayım mı ?

Yakup — Hacet yok.. kendileri yazıp temhir etsinler..

Rükneddin — (*Kalemle diviti uzatır*).

Gregoryos — O kalemle yazamam. (*Kemali infialle yazar*).

Yakup — (*Hristo'ya*) al oku, doğru mu ? Bizim mahkeme-muhzırı lisanı ruma vâkıftır.

Hristo — Deddiğiniz gibi yazmışlar efendim.

Yakup — Âlâ... bu kâğıdı iyi sakla.. haydi kızı al götür.

Hristo — (*Boynundaki şalı daha örtterek Afroditi'yi kolun-dan tutar, yandan giderler*).

Gregoryos — Memnun oldunuz mu efendim ?

Yakup — Evet, gelelim üçüncü meseleye..

Gregoryos — (*Hayretle*) Üçüncü mesele mi ?.. O da nedir efendim ?

Yakup — (*Lâkaydane*) gayet basit.. Afroditi binti Dimitro-ya bilverase intikal eden ve nezdinizde mahfuz olan on beş bin düka altınını bana teslim edeceksiniz. Ben de bilvesaye tesellüm edip giderim. Maslahat tamam olur.

Gregoryos — (Elini başına vurup haykırarak) on beş bin düka altını mı ?..

Yakup — Evet on beş bin düka altını..

Gregoryos — Aman efendim.. yanlış.. yanlış.. bende öyle bir şey yok.

Yakup (Koymundan kâğıdı çıkarır) yedimde hücceti katı var. Sekiz sene evvel on beş bin düka altınımı tesellüm ettiğine Milo ceziresi reaya ve berayası şahadet ediyorlar.Bilbeyyine mütevatiren sabit olan hükmü şerife ne dersin ?..

Gregoryos — Ah bu gece ne oldu.. gadabı ilâhiye uğradım.. Efendim bu on beş bin düka altını manastıra vakfedilmiştir.

Yakup — (Kahkaha ile güler) hani vakıfnamesi.. hangi mahkemede tescil edilmiştir? Bırakın şu tezviratı.

Gregoryos — Ah..

Yakup — Haydi çabuk.. lâ ve neam bir şey de.. Zira geceyi burada geçirmek niyetinde değilim..

Gregoryos — Ah efendim.. on beş bin düka altınımı gece yarısı nereden bulayım?

Yakup — Mahfuz olduğu yerden çıkarır, bana teslim edersin.. ben de bilvesaye tesellüm ederim.. işte bu kadar.. mes'ele basit.

Gregoryos — (Dolaşır) ah..

Yakup — Okumuş.. gel yanıma.. (kulağına) subaşıyı çağırıp manastırı taharri ettirir, binti Havvanın dühulü memnu olan bu mabette rahip libasını lâbis, serv kamet, işve eda, peri peykerleri âlâmeleinnas meydana çıkarırsam ne yaparsın ha..okumuş.. (güler) ?

Gregoryos — Aman efendim.. mahvolurum.. rezil, bednam olurum.

Yakup — Korkma (güler), duam müstecap olmuştur.

Gregoryos — (Hırs ve hiddetle) of ne belâli gece.. of çıldıracağım. (Pavlos'a) Pavlos, haydi Pavlos.. gel.. (Pavlos'la gider).

Yakup — (Güler) hırsından çatlıyacak..

Rûkneddin — On beş bin altını getirecek mi dersiniz..

Yakup — Getirmeyip te ne edecek.. rezil, bednam olur.

MECLİS : V

Yakup — Rûkneddin — Gregoryos — Pavlos

Gregoryos, Pavlos — (Kucaklarında altın torbalarile gelirler)

Gregoryos — (Pürhiddet torbryn Yakub'un önüne atar)

Altın..

Pavlos — (Torbayı Yakub'un önüne kor) on beş bin düka altını..

Yakup — (Rûkneddin'e) say..

Gregoryos — (Çıldırarak gibi) evet.. tamamdır.. emin olun.

Yakup — Fazla veya noksan zuhur ederse vebal altında kalırım.. say..

Perde iner

BEŞİNCİ TABLO

Kehkeşanizadenin konağı. Hayat denilen ve bahçeye karşı direkli sofa, yanlarda kapılar, iki tarafta al çuha üzerine sırma işlemeli sedirler, kapılarda manoloka işlenmiş perdeler, bir tarafta küçük bir rahle, karşıda feskayeli havuz, güller, lâleler, sümbüller, tarhlar içinde mebzul çiçekler.. Vakit, gündüz.

MECLİS: I

Şem'i — İşveriz

Şem'i — (Rahlenin başında okur ve elindeki karagözü oynatır) şülle lâpa tebşiredir baklava, dinler isen nushedeyim ben sana.. Ger şinevi bende künem bu riya, müftailün müftailün failün.. ehli maarifle görüş daima.. (Seslenir) İşveriz.. İşveriz..

İşveriz — (İçerden) efendim (gelir).

Şem'i — Efendi babam selâmlığa çıktı mı?

İşveriz — Hayır. Ortanca Hanımefendinin dairesinde.

Şem'i — Dönme dolaba baktın mı?

İşveriz — İşim vardı bakamadım. Yine ne var?

Şem'i — Lalama hacıyatmaz ısmarlamıştım. Sabahleyin erkenden dönme dolaba bırakırım, dedi de.

İşveriz — Oynasan bari yüreğim yanmaz.

Şem'i — (Tarif eder) böyle bırakınca zıppadak zıppıyor (ellerini çırpar, güller, kitabın arasından çıkardığı karagözü oynatarak) hacı cav cav.. öhhö... öhhö öhhö... (kahkaha).

İşveriz — A a!.. O ne?

Şem'i — Karagöz İşveriz.. Karaköz.

İşveriz — Molla beyciğim. Anneniz görürse kıyameitleri koparır.

Şem'i — (Güler, oynatır) hacivatı öyle dövüyor ki (güler).

İşveriz — Koskoca Şeyhülislâmın oğlu olacaksınız. Size ya kışır mı?!

Şem'i — Anneme göstermem ki.. ben cüzümün arasında saklarım.

İşveriz — Anneniz görürse kıyametleri koparır..

Şem'i — Ben anneme göstermem.. cüzümün arasında saklarım..

İşveriz — Suret giren yere melekler gizmezmiş..

Şem'i — (Karagözü kitabın arasına kor, kapar) işte karagözü kapadım melekler gelsin.. hişt İşveriz.. bu gün sürre alayı varmış ya..

İşveriz — (Güler).

Şem'i — İşveriz.. İşveriz.. hiş hu.. hiş hu..

İşveriz — (Sediri düzeltir) efendim..

Şem'i — Bu gün sürre alayı varmış ya..

İşveriz — Kim söyledi?

Şem'i — Ya.. ben biliyorum, ya.. Efendi babam şeyhülislâm kallavisini giyecek. Atına binecek, efendicağazıma söyleyim, kadı-askerler, arkasında develer efendi babamın arkasında (tarif eder) böyle böyle.. (elini rahleye vurarak) akâmlar dum.. dum (ellerini çırpar) dümbül dümbül.. lalam götürcek ama.. annem izin vermez ki..

İşveriz — Ah Molla bey.. Hanımefendiye söyleyin. Mavi koçuyu hazırlatsın hep beraber gidelim.

Şem'i — (İşveriz'e sarılır) hah.. olur.. olur.. anneme söyleyim.. yalvarırım.

İşveriz — Ya.. ne iyi olur.

Şem'i — Ya.. ya.. İşveriz, hiş hu.. efendicağazıma söyleyim midillime binerim.. barudî kavuğumu giyerim, yeşil kürkümü, sarı kerrakemi (ellerini çırpar, güler).

İşveriz — Oh, ne iyi olur.

Şem'i — Anneme yalvarır.. yalvarırım.. efendicağazıma söyleyim.. olmaz derse tepinirim.. ağlarım.. ağlarım..

İşveriz — Uslu uslu dersinizi ezberleyin de Hanımefendinin gönlü olsun.

Şem'i — (Ayaga kalkar, sıçrar, İşveriz'i çimdikler) çalışmıyacığım işte.

İşveriz — (*Eline vurur*) of... elin kırılın e mi?.. hiyanet, of..
içim sızladı (*kolunu oğar*).

Sem'i — Oh ya !.. (*Güler*).

İşveriz — Alim Allah Molla bey.. büyük Hanımefendiye
söylerim.

Sem'i — Söylersen söyle.. (*suratı asar*) zaten seninle şaka
olmaz ki, sanki..

İşveriz — Aman efendim.. hemen de darılır.

Sem'i — Darılırim ya.. sen her zaman böylesin.

İşveriz — Elin ayağın tek dursun.

Sem'i — Ne yaptım sanki..

İşveriz — Bak hâlâ sızıyor..

Sem'i — Sen öylesin.. saklambaç oynarken de böyle yaparsın.

İşveriz — Seni, seni..

Sem'i — Azıcık dokunsam gebe kalırım diye hemen ka-
çıyorsun.

İşveriz — Ne yapacaktım.. elbette kaçarım.

Sem'i — Haydi korkak sen de.. (*kucaklar*).

İşveriz — Aman Molla bey bırak.

Sem'i — Bir kere öpersem ne olurmuş sanki..

İşveriz — A canım görürler Molla Bey, yapma..

Sem'i — (*Sedire oturur, çeker*) gel.. gel ; İşveriz... haydi se-
ninle dah dah oynayalım... gel kucagiına gel..

İşveriz — Aman bırak efendim.

Sem'i — Lalam bana böyle dah dah oynatıyor.. (*Ağızını
oyunatarak dili ile taklit eder*) te.. te.. te.. gel.. gel..

İşveriz — A ! Daha neler?.. bebek gibi kucağa çıkılır mı
a canım.

Sem'i — Ya !.. Sen görsen biz lalamla daha neler oynayo-
ruz, ya.. misafir odasına saklanıyoruz, saklambaç oynuyoruz..
paça pişti oynuyoruz..Ondan sonra efendicağazıma söyleyim, (*elile*)
vardı kara geliyor, tasasından ölüyor, tasalanma a kadın, işte ko-
can geliyor. Gıdı.. gıdı.. (*gıdıklar*).

İşveriz — — (*Kahkah ile sedire yuvarlanır*) yapma Mollia
Bey hay, gıdıklanıyorum.

Sem'i — Gıdı.. gıdı..

İşveriz — (*Kaçar*) hay... Yapma Molla Bey... Oh işte büyük
Hanımefendi geliyor..

Sem'i — Annem mi geliyor (*Rahlenin başına çöker*) şülle-
lâpa tepşiredir baklâva, dinler isen nushedeyim ben sana....

MECLİS : II.

İşveriz — Sem'i — Zahidetünnüsa Hanım

Zahide — (*Gelir*) maşallah sana... Tü tü.. kırk bir buçuk..

Sem'i — (*Tekrar tekrar okur*).

Zahide — Hemen Rabbim zihin açıklığı versin (*İşveriz'e*)
kız efendi hazretleri selâmlıkta mı ?..

İşveriz — Hayır efendim.. ortanca hanım efendinin bölüğünde..

Zahide — Öğleler okunacak ayol. Şafak lâdeni karı yaka-
sını bırakmaz ki.. sülük gibi yapıdır.

Sem'i — Anne hiç... Hu...

Zahide — Anneciğinin gözü.. tontonum.. canım nedir efendim?.

Sem'i — Bu gün ben sürre alayına gideceğim... Lalam mi-
dillime bindirecek.

Zahide — Derslerini ezberledin mi iki gözüm?

Sem'i — Su gibi... Ya anne Tuhfe Vehbimi su gibi ezber-
ledim. Sürre alayına gideceğiz değil mi anneciğim?

Zahide — Yo.. yo.. lalanla yollıyamam.. yo.. Rabbim esir-
gesin... o kalabalıkta..

Sem'i — (*Yanazlığa başlar*) ihı.. ihı.. ihı.. ben gidece-
ğim, efendicağazıma, ukkâmları göreceğim..

Zahide — Yanazlık etme iki gözüm.. yalnız yollıyamam.

Sem'i — Anne seyis te beraber gelecek.. ben midilliye bi-
nerim. Lalamla ikisi tutarlar.

Zahide — Allah esirgesin. Yumruk kadar çocuğu iki uşakla
o kadar kalabalık içine yollıyamam.

İşveriz — (*Sem'i'ye işaret eder*).

Sem'i — (*Annesinin kucağına çıkar*) oh benim kaymak an-
neciğim, oh benim şeker anneciğim.. ha.. Koçu arabası döşensin,
sırmalı saçaklı örtüler örtülsün.. e mi.. ha !?.. Ben midilliye bine-
rim.. lalam arkamda.. Efendicağazıma söyleyim, ayvaz arabanın
önünde... lalam arkada ben midilli..

Zahide — Midilli mi ?.. Yo.. benimle beraber koçuya binersin.. seni kimseye emniyet edemem. tontonum..

Şem'i — Midillime binmiyecek miyim? Efendicağazıma söyleyeyim.. seyisle ayvaz tutsunlar, ben dahdahımı isterim.. (Yanazlık) ihhi.. ihhi..

Zahide — Yanazlığı bırak iki gözüüm. Ah hep evlât hatırı (İşveriz'e) kız git kâhya efendiyi bul, dönme dolaba çağır.

İşveriz — Peki efendim (gider).

Şem'i — (Ellerini çırpar, hoplar) efendi babam alayda geçerken böyle böyle iki tarafa kallavisini sallayacak.. Akkâmlar dümbül.. dümbül.. dümbül..

MECLİS : III.

Zahide — Şem'i — İşveriz

İşveriz — (Gelir) efendim kâhya dönme dolaba geldi.

Zahide — (Ayağa kalkar) peki.. (İşveriz'e) kız kalfaya söyle, seyir takımlarını çıkarsın.. kenarları filizi atlas üzerine beyaz suzeni işlemeli takımları hazırlasın. Söyle mavi koçu döşenecek. (Şem'iyeye) yüreciğin rahat olsun. (İşveriz gider). İşte kâhyaya emredip mavi koçuyu hazırlatacağım.

Şem'i — Anne ben selâmlığa gideceğim.

Zahide — Allah Allah daha neler.. selâmlıkta ne işin var?.. olmaz.. olmaz.. (gider).

MECLİS : IV.

Şem'i — Safder Hanım

Safder — (Gelir).

Şem'i — Hiş küçük anne.. sürre alayına gidiyoruz. Ya.. annem mavi koçuyu hazırlatıyor..

Safder — Mavi koçuyu mu hazırlatıyor ?.. Saygısız.. büyük hanım efendinin dediği olmalı. Bizim haberimiz yok.

Şem'i — Küçük anne.. hu.. annem beni selâmlığa yollamıyor. Ben lalamın yanına gideceğim.

Safder — Bu konakta büyük küçük herkes büyük hanımın emrile oturup kalkmalı.

Şem'i — Ya.. selâmlığa yollamıyor..

Safder — Haydi yavrum git, eğlen.. sen annene bakma.

Şem'i — (Hopluvarak) şülle lâpa tebşiredir baklava.. (ellerini çırpar) ben selâmlığa gidiyorum hoppala... (gider).

MECLİS : V.

İşveriz — Safder

Safder — (Hiddetle) büyük Hanımefendi Sürre alayına mı gidiyor ?

İşveriz — Evet efendim mavi koçu filizilerle döşenecek.

Safder — Kırmızı, yeşil, turuncu, mavi dört tane harem arasından inadına mavi koçuyu hazırlatıyor.. bana nishet ha..kavga kaşağısı karı..

MECLİS : VI.

İşveriz — Nurbanû — Safder

Nurbanû — (Gelir).

Safder — Ağgözlü, hasut..

Nurbanû — Ne oldu hanım!?

Safder — Ne olacak.. büyük Hanımefendi Sürre alayına gidecekmiş, mavi koçuyu hazırlatıyormuş bizim esamemiz mi okunur. Kehkeşanizadenin büyük haremi her gün onun dediği olacak..

Nurbanû — A.. e artık çok oluyor. Mavi koçu benim için yaptırıldı.. benden başka kimse binemez.

Safder — A.. kuzum Allah aşkına Kehkeşanizadenin nesi varsa büyük Hanımefendi ile ortanca Hanımefendinin midir ? Ben Kehkeşanizadenin karısı değil miyim ?

Nurbanû — Mavi koçu benim için yaptırıldı. Başka arabayok değil a.. geride üç tane harem arabası var.

Safder — A.. her neye uzansam karşıma çıkıyorsunuz. Benim canım yok mu?..

Nurbanû — Sabahleyin canım vır vır istemiyor.

Safder — Vay ben buranın hanımı değil miyim ?

Nurbanû — Ben de bu evin halayığı değilim ya.. hanım..

MECLİS : VII.

Nurbanû — Safder — Zahide

Zahide — (*Dışarıdan*) Şem'i.. Şem'i.. Molla bey yavrum.. (*gelir*) a nereye gitti ?

Safder — Selâmlığa çıktı.

Zahide — A !. Ne münasebet..

Safder — Ben yolladım.. biraz da selâmlıkta oynasın..

Zahide — E, aşkolsun hanım..

Safder — Selâmlığa çıkarsa ne olur ?

Zahide — Hayır, bu yaşta çocuk selâmlığa çıkamaz. Uşaklar arasında ahlâkı bozulur.

Safder — On sekiz yaşına geldi, neresi çocuk.

Zahide — Senin aklın ermez. Bizim efendiye rahmetli kayın-pederim yirmi beş yaşına kadar selâmlığa çıkarmamış.. Ah eski terbiye.. şuracıkta derslerle oyalanıyordu. (*Haykırır*) İşveriz, İşveriz..

MECLİS : VIII.

Safder — Nurbanû — Zahide — İşveriz

İşveriz — (*Gelir*) efendim.

Zahide — Koş dönme dolabı vur, Molla beyi hareme yolasınlar.

İşveriz — (*Gider*).

Zahide — (*Oturur*) o.. kimsenin umurunda değil..

Safder — Peşinde dolaşacak değilim ya..

Zahide — Şuracıkta derslerine çalışırken..

Safder — Aman ne dersleri.. üç senedir şülle lâpa, şülle lâpa.. bıktık usandık..

Zahide — (*Gülerek*) ha.. hay.. senin aklın o kadar erir.. Rahmetli kaynanam anlatırdı. Bizim efendiye yirmi yaşına kadar elif dedirtememişler.. e, ulu Rabbim oku ya kulum demiş.. sonra, güldür güldür öyle okumuş ki.. Rabbim sunmalı.. Rabbim sunmalı..

Safder — (*İçini çeker*) ah.. ah öyle..

Zahide — Bak bugüne bugün müftiyül'enam şeyhülislâm.. Hakkın nasibi bilinmez hanım.. elcevap caiz olur.. dedi mi beş yüz kişinin kellesi uçuruluyor.. elcevap caiz olmaz dedi mi dağlar taşlar karşı duramaz. Ya hanım hep ilim kuvveti..

MECLİS : IX.

Zahide — Safder — Nurbanû — Şem'i

Şem'i — (*Dışarıdan*) anne (*gelir*), anne !

Zahide — Gel bakayım.. selâmlıkta ne işin vardı?

Şem'i — Efendi babamın beyaz atına sırmalı haşe vurdular.. Ya efendicağazıma söyleyim.. bütün kadaskerler buraya geleceklermiş.. Sürre alayına hep beraber gideceklermiş.. (*Nurbanû'ya*) hiş hu.. cici anne, sen Sürre alayına gitmiyecek misin ?

Nurbanû — (*Sitemle*) evlâdım, valideniz Hanımefendiden bize sıra gelmiyor ki..

Zahide — Bu kinaye ne oluyor hanım ?

Nurbanû — Öyle ya.. bizi adam yerine koyduğunuz var mı?..

Zahide — Hanım, hanım ne olmuş ?..

Nurbanû — Aman, aman..

Şem'i — (*Safder'e*) küçük anne hiş.. biz Sürre alayına gidiyoruz.. efendicağazıma söyleyim.. Mavi koçu filizi atlaslarla döşendi, ya.. ya..

Safder — Allah mübarek etsin yavrum.. annen hevesini alsın.

Zahide — Bu ne bakayım ikiniz de somurtmuş rahneli rahneli sözler, kinayeler.. Allah Allah sizin emrinizle mi oturup kalkacakmışım ?..

Safder — Mavi koçu benim için yaptırıldı.

Nurbanû — Hayır.. hayır benim için yaptırdı.

Zahide — Ben varken size söz düşmez. Aklınızı başınıza alınız ha..

Nurbanû — Hele şunun zoruna bak.

Safder — Sen nasıl hanım isen biz de öyle.

Zahide — Alimallah nereden geldiğinizi bilemezsiniz. Konağın altını üstüne getiririm.

Nurbanû — A hanım herkes senin pençikli esirin değil.

Safder — Kuzum ne oluyorsunuz ha.. şu konağın içinde yürüdüğüm çat çat, bastığım pat pat oldu. Büyük hanım bir türlü, ortanca bir türlü.

Zahide — Büyük hanım kadar başına taş insin e mi?

Nurbanû — Ortanca hanım olacağıma olmaz olsaydım. Hay nedir elinizden çektiğim. Ayalimin bir şeyine el uzatamıyorum.

Zahide — (*Yumruklarını vurarak*) oh kıskan, bineceğim... mavi koçu ile şöyle sallana.. sallana gideceğim.. inadıma.. nisbetime..

Safder — (*Tepinerek*) hayır.. hayır binemiyecaksin..

Nurbanû — (*Haykırarak*) hay dostlar.. fenalıklar geliyor.. olmaz olmaz, kırmızı koçu var, yeşil koçu var..

Safder — Turuncu koçu da var, onlara bin.

Zahide — Nisbetime.. inadıma bineceğim.. çatlayın.. patlayın..

Nurbanû — İlâhi bir şeycik demem sen çatla.. patla..

Safder — Ay fena oluyorum.. bu karı beni öldürecek.

Zahide — Karı mı? Kararsın ömrünüz, gününüz (*üstüne yürür*).

Şem'i — Anne... anne...

Nurbanû — Binemez ol e mi?

Safder — Açıgözlü musibet.

Zahide — (*Şem'i'ye*) bırak.. Şem'i bırak (*Safder'e, Nurbanû'ya*) sizi şirretler sizi.. binmiyeceğim.. kırmızıya da binmiyeceğim.. yeşile de binmiyeceğim.. turuncuya da binmiyeceğim, inadıma.. nisbetime mavi koçuya bineceğim, anladınız mı?

Safder — Ne haddine?..

Nurbanû — Hele bin... hele bin..

Zahide — Höy... höy.. ay amanın fenalıklar geliyor.

Safder — Senin dediğin olmayacak, olmayacak..

Nurbanû — Çarmıhlara gerilsen mavi koçuya binemiyecaksin..

Şem'i — Cici anne.. küçük anne.. dört koçuyu birden hazırlatalım olmaz mı ya!.. Efendicağazıma söyliyeyim.. hepiniz bininiz..

Zahide — Amanın fenalıklar geliyor.. höy.. höy..

Safder — Patla..

Nurbanû — Ne inat.. ne inat..

Şem'i — Anne... anneciğim...

Zahide — (*Haykırır*) ay bayılıyorum (*çalışık*) ay.. aman (*tepindir*) ha... hö...y... hö...y... (*bayılır*).

Şem'i — Anne... annem... bayıldı (*el çırpar*) kızlar annem bayıldı.

MECLİS : X.

Nurbanû — Safder — Zahide — Şem'i — İşveriz
Lem'i Molla

Şem'i — (*Kaşar*) kızlar.. su getirin.. annem bayıldı..

İşveriz — (*Su ile gelir, Zahide'yi ayıltmağa çalışır*),

Safder — Hırsından kendini yiyecek.. (*su içirir*).

Nurbanû — Rabbim esirgesin (*oturur*).

Şem'i — (*Dışarıdan*) annem bayıldı.. efendicağazıma söyleyim... haydi gelin.. gelin..

Lem'i — (*Telaşla gelir*) bu nedir?.. Gulguleniz konağı dolduruyor.. mabeyin aralığında bu kadar gürültü nedir?.. Binaenâlâzalik bu şamataya sebep ne oldu?..

Zahide — (*Baygın*) ah.. aman.. höy.. hö... y..

Lem'i — Zahidetünnisa.. Zahidetünnisa.. ne oldun?.. Ne oldun?..

Zahide — Ah.. ah.. efendiciğim.. ah..

Lem'i — Binaenâlâzalik.. söyleyin ne oldu?

Safder — Hırçınlık..

Nurbanû — E, efendim biraz açıldı.

Zahide — Höy.. höy.. (*doğrulur*) ah efendiciğim... beni ecelsiz öldürecekler..

Lem'i — Yine mi... kavga ettiniz.. binaenâlâzalik sizlere kerrat ile nasihat eyledim.

Safder — Durup dururken..

Nurbanû — Sürre âlayına gldecekmiş.. bir mavi kuço yüzünden..

Zahide — (*Doğrulur, dikilir*) sizi münafıklar sizi.. (*Lem'i'ye*) ah efendiciğim.. ağzımı açsam bari.. bir günden bir güne gözü-nüzün üstünde kaşınız var desem ; arpa ağırlı söz söylesem bari..

Lem'i — (*Okşar*) bilirim.. bilirim.. üzülme Zahidetünnisa bilirim.. binaenâlâzalik sizler de yekdiğerinizle hoşça geçinin..

Safder — Hırçın.. titiz..

Nurbanû — Bir mavi kuço yüzünden..

Zahide — (*Tepinerek*) çekilin karşımdan kadınlar.. yine ba-yılacağım hö.. y.., hö.. y..

Lem'i — (*Safder'le Nurbanû'ya*) üstüne varmayın.. (*Zahide'ye*) binaenâlâzalik sen de sakın ol..

Safder — (*Kenara çekilir*) şirret.

Nurbanû — (*Çekilir*) inadı inat..

Lem'i — İşitiyor musunuz Nurbanû, Safder, Zahidetünnisa.. benim bu ahvale kat'iyen rızam yoktur. Binaenâlâzalik.. konakta haremliğime mahsus dört adet elvanı muhtelifede koçu arabası emirlerinize âmadedir. Binaenâlâzalik mavi koçudan nâşi münazaa lâıyksızdır. Binaenâlâzalik arzu ederseniz kırmızı, yeşil, turuncudan maada her birerlerinize rengârenk koçular imal ettireyim.

Zahide — Ah..

Safder — Teşekkür ederiz efendim..

Nurbanû — Allah ömürler versin efendim..

Lem'i — Binaenâlâzalik.. hepiniz dairelerinize çekilin.. hur-zur ve rahatınıza bakınız (*Safder, Nurbanû giderler*).

MECLİS: XI.

Lem'i — Zahide — Şem'i — İşveriz

Zahide — Gidi Allahtan korkmazlar.. ha.. bir günden bir güne işlerine karıştığım mı var?..

Lem'i — Bırak bilirim.. bırak bilirim.. artık rahat ol.. binaen-âlâzalik kusurlarını hoş gör..

Zahide — Ağzım yok.. dilim yok..

Şem'i — (*Dışarıdan*) efendi baba.. efendi baba.. (*gelir*) efendi-
dicağazıma söyleyim..

Lem'i — Ne var !. Ne var !?.. Şem'i ha..

Şem'i — Efendi baba.. efendicağazıma söyleyim.. selâm-
lığa sırma sarıklılar geliyor ya..

Lem'i — Evet.. evet.. alaya iştirak edecek eshabı meratip..

Şem'i — Ya.. odalar, sofalar doluyor..

Lem'i — Binaenâlâzalik yavaş yavaş selâmlığa çıkmalı..

Zahide — Git efendiciğim.. git..

Şem'i — Efendi baba.. sürrenin devesi gelecek mi ha?

Lem'i — (*Güler*) evet gelecek. Şem'i gelecek.. (*gider*).

Şem'i — Sürre devesinin önünde sen mi gideceksin ?

Lem'i — Evet.

Şem'i — A, ben önde gideceğim..

Şem'i — (*Arkasından*) efendi baba (*gider*).

İşveriz — (*Koşarak gelir*) Hanımefendi.. Hanımefendi..
hemşireniz Naz Eda Hanım geliyor..

Zahide — (*sevinir*) ya..

Eda — (*Yaşmaklı.. feraceli koşar, ablasının boynuna sarılır*)
ablacığım.

Zahide — Ah iki gözüm kardeşim.. (*öper*).

Eda — Ah ablacığım.. burnuma miskler gibi koktun.. (*öper*).

Zahide — Cıkar yaşmağımı, çıkar... (*İşveriz'e*) kız al hanımın
feracesini.

İşveriz — (*Feraceyi alır, yaşmağa yardım eder*).

Zahide — (*Eda'nın yaşmağını çıkarır*).

İşveriz — (*Yaşmağı, feraceyi alır, gider*).

Eda — (*Eteklerini indirir*) ah, nekadar göreceğim geldi bilsen..
(*sarılır öper*).

Zahide — (*Öper*) ya benim.. ya benim (*sedire yanyana otu-
rurlar*). Kaç senedir Eda'cığım.. ah hergün gözümde tıttın. Eey,
nasılsınız bakayım?

Eda — Hamdolsun.

Zahide — Oh.. oh.. efendi eniştem nerede ?..

Eda — Selâmlıkta..

Zahide — Maşallah.. enikonu toplamışsın Edacığım..

Eda — Ya.. güzelleştim değil mi ?.. Daha iyiliğim vardı..
Kaç gündür deniz yolculuğu beni çok yordu.

(İşveriz ile iki cariye sivil ile kahve getirirler).

Zahide — Maşallah yine iyisin..

İşveriz — (Kahve verir. İşveriz, cariyeler bekler).

Eda — Bir gecenin içinde toplanıverdik.

Zahide — Çok iyi.. e, anlat Eda'cığım..

Eda — Aman o Aynaroz.. aman o Aynaroz.. Rabbim düşünümü oturtmasın..

Zahide — Çok mu fena?

Eda — Ne diyorsun ablacığım.. konu yok.. komşu yok.. Seyir yok.. seyran yok. Koca memlekette bir ben.. benden maa-da ilâc için bir dişi ehli yok.

Zahide — A.. bu nasıl memleket kardeş.. (İşveriz'e fincanı verir).

Eda — Sorma ablacığım, sorma.. Allahın berzahu.. o memlekete dişi mahlûk girmezmiş.. tavuk bile sokmuyorlar.. (fincanı İşveriz'e verir).

Zahide — A.. üstüme iyilik sağlık.. (İşveriz ve iki cariye giderler).

Eda — Ah neler çektim neler?. hafakanlar boğdu..

Zahide — Bari mahkemede hasılat oluyor mu idi ?

Eda — Ah ne gezer.. ne gezer.. Aynaroz'da kadın yok ki karı koca davası olsun..

Zahide — Vah.. vah.. vah..

Eda — Ayda yılda bir yolcu uğrağı olacak ta beş on akça alınacak..

Zahide — Vah.. vah.. vah.. demek eli boş geldiniz..

Eda — Yok ablacığım.. öyle bir kısmet zuhur etti ki..

Zahide — Ya !..

Eda — Tam on beş bin düka altını..

Zahide — Oh.. maşallah.. bu nekadar para ?

Eda — Ya.. ah ablacığım.. biz de artık zengin olduk.. artık atlar, arabalar, yahılar, konaklar hepsini yapacağım.

Zahide — E.. oh maşallah.. vallahi sevindim Eda'cığım.. oh..

Eda — Haddimiz olmadan efendi enişteme de beş yüz altın hediye ediyoruz.. çam sakızı, çoban armağanı..

Zahide — A.. kardeş ne zahmet..

Eda — Yo!.. yarım beni ansın da bir çürük elma ile, demişler.. haddimiz olmadan.. kendilerine lâyük değil ama..

Zahide — Eksik olmayın.

Eda — (Keseği verir) ablacığım nekadar zahmet ise enişteme veriniz.

Zahide — İlâhi çok yaşayın (alır, güler) ne zahmet canım Eda'cığım, ne zahmet.. (koynuna kor). Eda'cığım artık İstanbul'da kalın..

Eda — Yo.. diyarı gurbetten bıktım usandım..

Zahide — İnşallah münasip bir memuriyet bulur.

Eda — Sayelerinde inşallah..

Zahide — Yapmayıp ta ne yapacak.. İstanbul payei mücerredî tevcih ederek bilâdî selâse kadılıklarından birine tayin etsin.

Eda — İnşallah ablacığım sayelerinde ben de rahat ederim.

MECLİS : XII.

Zahide — Eda — Lem'i — Yakup — İşveriz

İşveriz — (Elinde baş örtülerile gelir, Zahide'ye, Eda'ya verir) efendiler geliyor.

Eda — (Başını örter, ayağa kalkar).

Lem'i — (Arkada Yakup gelirler).

Eda — (Karşılar, el öper).

Lem'i — Safa geldiniz.. (oturur)

Eda, Yakup — (Erkân minderlerine otururlar).

Lem'i — Afiyettesiniz inşallah..

Eda — Duanızla meşgulüm efendim.

Lem'i — Eksik olmayın.. binaenâlâzalık iki senedir müteahassir kaldık.

Yakup — Allah ömürler versin efendim..

Lem'i — Aynaroz'daki müddeti kazanızı nasıl imerar ettiniz.

Yakup — Velinimetimiz efendimize nasıl arzı beyan ediyim.. öyle bir diyarı gurbet ki her köşesinden âsârı küfrü dalâlet, her canibinden sadayı nâkusu şeamet zahir ve nûmayan olur.

Lem'i — Acaip..

Yakup — Kinişalarının kulei nâkusu âsûmana ser çekmiş.. Sekenesi hak ve insafı derpiş etmeyi feramuş etmiş bir alay tariki

dünya;keşişi bedendiş, kârları ezhanı nâsı fısku fücür ile teşvişten başka bir şey değildir.]

Lem'i — Ve minelgaraib..

Yakup — Ah velinimetim efendim.. nasıl tafsil ve beyan edeyim.. ne garibeler, ne ücubeler gördüm..

Lem'i — Tuhaf.. binaenâlâzalik merakımı mucip oldu, tafsil ediniz..

Yakup — Efendim, hangi birini arz edeyim.. öşür tahsil zımında teftişe gittiğim Milo nam cezirede tesadüf eylediğim Venüs sanemi.

Lem'i — Sanem mi? Acaip?

Yakup — Evet velinimetim efendim, sanem.. hem öyle bir sanem ki huzuru devletinizde tasvirden hayâ ederim.. fâşâ minnelhuzur sertâbepa uryan.

Lem'i — Tuh bâtil kâfirler..

Yakup — Zamanı evailde bu Venüs denilen facireye ulûhiyet isnat ederlermiş.

Lem'i — Aman Yakup Efendi sus, günaha girersin.. tövbe estağfirullah.

Zahide — Tövbe yarabbi.

Lem'i — Sad hezar hayret.. binaenâlâzalik.. bu feseka ve fecere arasında temşiyet umurda muvaffakiyetiniz minküllülûcuh tebrike şayandır.. Binaenâlâzalik müsellemler olan kiyaset ve ferasetinizden bunu beklerdik.

Yakup — Teveccühü âlilerine teşekkür ederim efendim. Allah ömür ve afiyet ihsan buyursun.

Zahide, Eda — Âmin..

Yakup — Abdi ahkar dâiniz hakkında ibzal buyurulan teveccüh ve iltifata teşekkürler ederim..

MEÇLİS : XIII.

Lem'i — Zahide — Eda — Yakup — Şem'i

Şem'i — (Dışarıdan) Efendi baba.. (soluksoluğa gelir) Efendi baba.. selâmlık böyle kalabalık. Rumeli Kadıaskeri Ebülssarim

Nutki Efendi geldi.. ya.. Anadolu Kadıaskeri İbnülmuin Hokandi İshak Efendi geldi.. ya..

Zahide — Aman yavrum.. soluk al, iki gözüm..

Şem'i — Ya.. hepsi geldiler.. efendi baba sürre develeri de gelecek mi?..

Zahide — Bak enşiten ile teyzen geldi..

Lem'i — Haydi el öpsene..

Şem'i — (Yakub'un elini öper).

Yakup — Maşallahu Tealâ.. Maşallah..

Sem'i — (Eda'nın elini öper).

Eda — (Sarılır öper) tü, tü.. kırk bir buçuk maşallah.. aslanlar gibi olmuş.. (okşar).

Zahide — Ya.. teyzesi, müderris payesi aldı.

Eda — Maşallah.. İnşallah kadıaskerliğini görürüz.

Yakup (Lem'i'ye) nasıl efendim.. tahsili ulûma ikdam buyuruyorlar mı?

Lem'i — Çalışıyor.. çalışıyor.. binaenâlâzalik henüz sinni tahsil çağına erişmediğinden üzerine düşmüyoruz..

Yakup — Velinimetim efendimiz keramet buyuruyorlar..

Zahide — Maşallah.. arabiyata, farisiyata çalışıyor.. hepsini kendikendine çalışıyor..

Yakup — Maşallah.. Molla Bey (Şem'i'ye) arabide nerelere geldiniz..

Şem'i (Yakub'un karşısına diz çöker) efendicağazıma söyleyim.. evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir Zeyd'le bir amir varmış.. Zeyd amir'i döğmüş ya..

Yakup — Efendim bu ne zekâvet.. bu ne feraset maşallah..

Zahide — Ya eniştesi.. oğlum Tuhfe Vehbi'yi de su gibi ezber okur, ya eniştesi okur maşallah.. (Şem'i'ye) haydi yavrum kitabını ver eniştene..

Şem'i — (Râhleden kitabı alır).

Yakup — Hayret velinimetim.. hayret.. dört cümle ile koca Emsileyi hulâsa buyurdular.. maşallah..

Lem'i — Evet.. istidat var..

Yakup — Şüphesiz efendim, şüphesiz.. velinimetim efendimin birinci olan kemalâtı ilmiyeleri elbette mahdumu âlileri Molle Beyde de zâhir olacaktır.

Şem'i — (Kitabı Yakub'a verir, karşısına diz çöker).

Yakup — (Kitabın baş tarafını açar) Tuhfe Vehbi.

Zahide — Maşallah ezber okur.

Yakup — Dersiniz nerede Molla Bey?

Şem'i — Şülle lâpa tebşiredir baklava.. dinler isen nushe-
deyim ben sana, gerşinevi bendekünem bu riya, müftailün müftai-
lün failün, ehli maarifle görüş daima.

Yakup — Aferin Molla Bey.. (kitabı karıştırır, karagöz dü-
şer) a.. bu ne?..

Şem'i — (Karagözü oynatır) karagöz.. efendi enişte karagöz..
hacıvatı öyle döğüyor ki..

Lem'i — Yakup Efendi.. siz gençliğinizde medresede ikem
karagöz oynatırdınız.

Şem'i — A.. efendi eniştem karagöz mü oynatıyor.. ben
karagöz isterim..

Yakup — A.. nasıl olur Molla Beyim..

Şem'i — Ben karagöz isterim.

Yakup — Peki peki..

MECLİS : XIV.

Yakup — Şem'i — Lem'i — Eda — Zahide — İşveriz

İşveriz — (Gelir) efendim dönme dolabı vurdular.. vekayî
kâtibi Hezargradi Dehri Efendi mühim bir iş için sizi görecekmış..

Lem'i — Nedir acaba ? Ne oldu ? Binaenalâzalik dönme
dolaba git, haber ver gelsin..

Zahide — Haydi biz de çekilelim (Zakup, Eda, Zahide yan-
tarafından giderler).

MECLİS : XV.

Lem'i — Şem'i — Şem'inin lalası

Lala — (Yan taraftaki kapıyı vurur).

Lem'i — Gel.. gel..

Lala — (Gelir).

Şem'i — Lala bak karagöze.

Lala — (Gizlice sükküt işareti eder).

Lem'i — Vakayi kâtibi Hezargradi Dehri Efendi al getir.

Lala — (Baş eğerek giderken) peki efendim.

Şem'i — Karagözleri hazırlayın.. karagöz oynayacak.

Lala — Sus.

Şem'i — Lala.. vardı kara geliyor.. tasasından ölüyor..

Lala — Sus.

Şem'i — Lala.. lala (Arkasından koşar) vardı kara geliyor..
tasasından ölüyor.. gıdı.. gıdı.. (Yan tarafa giderler).

Lem'i — Çocuk.. (güler).

MECLİS : XVI.

Dehri — Lem'i — Lala

Lala — (Gelir, yan taraftaki perdeyi açar).

Dehri — (Gelir).

Şem'i — (Perdenin arasından) lala.. hiş.. hu.. gel.. oynayalım..

Lala — (Sükküt işareti eder).

Dehri — (Elle lalaya işaret eder).

Lala — (Gider).

Lem'i — Bu müstacel iş nedir ?.. Binaenalâzalik biraz son-
ra görüşseydik olmaz mıydı. Misafir vardı.

Dehri — Velinimetim efendimizin aflatını istirham ederim..
Mesele pek mühim ve alehusus mincihetin zatı semuhîlerine
taallûku dolayısıyla..

Lem'i — Ya !.. Ne imiş o ?

Dehri — Efendim Rum patrikhanesinin makamı ulyanıza
bir takriri ile Aynaroz başkeşişi tarafından bir arzuhal (evrakı
verir).

Lem'i — Ve minelgaraip (alar), sen mütalea ettin mi ?

Dehri — Okudum efendim..

Lem'i — Pek âlâ.. öyle ise telhis et.. binaenalâzalik Ayna-
roz başkeşişinin davası nedir ?..

Dehri — Efendimiz gûya Aynaroz kadısı Yakup Efendi

Aynaroz manastırı nükudu vakfiyesinden on bes bin düka altınını cebir istimalile yedi gasbına geçirmiş.

Lem'i — (*Hayret ve hiddetle*) on beş bin düka altını mı? Binaenalâzalik ol keşişin davasını ispat etmesi lâzımgelir.

Dehri — Şüphesiz efendim.

Lem'i — Binaenalâzalik davanın sübuti için ne gibi delâil serdediyor.

Dehri — İspata hazır olduğun arzuhalinde beyan ediyor efendim. Patrikhane de davanın intacını iltimas ediyor.

Lem'i — İcabının icrası zımında sadreyn efendilerle istişare edelim. Binaenalâzalik bu meseleyi hafi tutun..

Dehri — Başüstüne efendim... (*Yan taraftan gider*).

Lem'i — (*El vurur*) gel.

MECLİS : XVII.

Lem'i — İşveriz — Zahide — Eda — Yakup

İşveriz — (*Cepheden gelir*).

Lem'i — Söyle gelsinler.

İşveriz — (*Gider*).

Lem'i — (*Kâğıtları karıştırır*).

Yakup — (*Gelir*).

Eda, Zahide — (*Gelir, otururlar*).

Lem'i — (*Hiddetle*) Yakup Efendi.. al şu evrakı bir kere oku..

Yakup — (*Şaşırır, evrakı alır, okur*).

Lem'i — A Yakup Efendi bu nedir? Ha... Harputta.. Serez'de.. Bilecik'te.. Filibe'de.. San'a'da yapmadığın kalmadı. Binaenalâzalik, bu defa da Aynaroz'da yaptığın bu iş nedir?..

Yakup — Aman velinimetim.. bu kefare ve fecerenin tezvira-
tına itimat buyurmayın.

Lem'i — On beş bin düka altınını cebir istimal ederek almışsın. Binaenalâzalik ispat ederim diyor, ne yapacaksın? Bu rezalet nedir ha? Aldın mı söyle? Bu on beş bin düka altınını aldın mı?

Yakup — Aldım efendim. fakat..

Lem'i — (*Kemali hayretle*) itiraf ediyorsun ha.. aman yarabbi on beş bin düka altınını aldın ha.. (*Zahide'ye*) işidiyor musun Zahidetünnisa aldım diyor, bu rezalet şayi olursa..

Yakup — Velinimetim, endişe buyurmayın.. bu keferenin tezviratına inanmayın, müsterih olun. Hilei makule ile meselesine tevfik ettim.

Eda — Ah bu meseleler.. ah bu meseleler..

Lem'i — Huzuru mahkemede ol keşiş ile yanyana mürafaa edileceksin.. binaenalâzalik bu davayı nasıl def'e kadir olacaksın.

Zahide — (*Kulağına söyler, kessyi gösterir, yavaş sesle*) efendi beş yüz.

Lem'i — (*Hayretle keseye bakar, yumuşar*).

Yakup — Velinimetim huzurunuzda beş yüz şahide... beş yüz şahit daha getirse yine ispat edemez.

Lem'i — Pek âlâ.. sadereyn efendilerle bu iş müzakere edilsin..

Şem'i — Haydi karagöz başlıyor.

Perde iner

ALTINCI TABLO

Kadıaskerlerin odası. Her taraf loş. Üç yanda uzun bir sedir üzerinde çok mece ve kitaplar. Yerde halı ve mangal karşıda manoloka işlemeli sof kapı perdesi. Vakit gündüz.

MECLİS: I.

İbnülmuin Hokandi İshak Efendi – Hezargradi Dehri Efendi

İshak — (Sedir üzerinde kâğıtları tetkik eder).

Dehri — (Perdeyi açar, gelir).

İshak — Buyurun, nedir onlar ?

Dehri — (Elindeki kâğıtları İshak'ın önüne bırakır) efendim veliniam efendimizin tetkikini emir buyurdıkları papas davası.

İshak — Bu papası nâsipası dessas ne cür'etle böyle bîesas davaya kıyam ediyor ?

Dehri — Veliniam efendimiz sadareyn hazeratı bu mes'e-leyi bir iyice tetkik buyursunlar, diye emir buyurdular.

İshak — Pekâlâ. Rumeli Kadıaskeri Ebüssarım Nutki Efendi hazretleri teşrif buyursunlar da bir iyice tetkik edelim.

Dehri — Nasıl irade buyurulursa efendim.. kapının perdesini açıp giderken) Rumeli Kadıaskeri Ebüssarım Nutki Efendi hazretleri buyuruyorlar..

İshak — Buyursunlar.. (ayağa kalkar).

MECLİS : II.

İshak — Dehri — Nutki

Nutki — (Gelir) esselâmü aleyküm..

İshak — Ve aleykümüsselâm (bir iki adım istikbal eder) teşrifat ile selâmlaşır el öpüşürler).

Nutki — (Sedire oturur) efendim yine meşgulsünüz.. Hezar esrar şerhi mi ?..

İshak — Bâbı evvel hitama erdi..

Nutki — Maşallah.. maşallah.. ne himmet (enfiye kutuları teati edilir).

İshak — Bâbı saniyi ikmale gayret ediyorum.

Nutki — Hakayıkı nadire ile malâmal.. bir eseri bîmisal te'lif buyuruyorsunuz.. teşnegânı ilmü marifeti ihya buyuracaksınız.

İshak — Estagfirullah efendim.. fakiri pür taksir.. dâiniz bir emri asire şüru' eyledim. Hemen Mevlâ ikmalini nasip ve müyes-ser etsin

Nutki — Âmin.. âmin.. bir iki fıkrası lûtf buyurulursa istifaza ederiz efendim..

İshak — Estagfirullah.. emredersiniz.. (yanındaki kâğıtları karıştırır) (Zatı ulyanıza bâbı evvelin faslı rabiinden bir fıkra kiraat edeyim (okur): «faslı rabi.. Derbeyanı ahvali eşya.. Fıkrai ulâ.. Emma badü, maiûm ola ki.. herkağı bir kapıya gacirtı âriz olduktâ ok kapının rezelerine tavuk yelesile ruganı zeyt tılâ edildikte bihikme-tillâhi Taalâ ol kapının gacirtısı zail ve mündefi ola.»)

Nutki — Öyle bir hakikat ki ayan ve beyan.. zâhir ve nü-mayan. Zatı ulyaları bu fıkrayı nasıl şerh buyuruyorlar?

İshak — Musannıf kapı ile gacirtı gibi elfazı türkiyeyi isti-malde zühul gösteriyor..

Nutki — Ne gibi efendim?

İshak — Arabî ve farisî gibi kelimatı lâtife dururken lisanı avam ile yani lisanı cehl ile kaba türkçe kelimat istimali bir naki-sedir.

Nutki — Evet efendim böyle hakayık ile memlû bir ilmî eserde kaba türkçe elfaz, samıyı rencide ediyor..

İshak — Dâiniz bu fıkrayı şerhederken müsecca' bir üslûbu arabi ile tahrir edeceğim.

MECLİS : III.

İshak — Nutki — Yakup

Yakup — (Gelir, Nutki'nin, İshak'ın ellerini öper).

Nutki — Safa geldin.

İshak — Buyurun.. eyvallah.. buyurun.. buyurun..

Yakup — (*Erkân minderine oturur*).

İshak — Afiyettesiniz inşallah?

Nutki — Memnun oldum..

Yakup — Allah ömürler versin efendim.. duayı velinimetle-
rile demgüzarım.

İshak — Ne o?. Hayrola!.. o azgın keşiş senden ne ister?.

Yakup Dâinizde hayretteyim!...

Nutki — Veliniam efendimiz sürre alayında bir nebzecek
hikâye buyurdular.

İshak — Tetkikim ferman buyurmuşlar..

Nutki — Acip bir dava..

İshak — On beş bin altın mes'elesi nedir?..

Yakup — Velinimetim efendilerimi tasdiden ihtiraz ile vakı-
ayı düridiraz tafsile ağaz edelim.

Nutki — Evet izah edin..

İshak — Kaziye malûm olsun.

Yakup — Efendim.. tezvirat.. isnadat.. müfteriyat.. (*koynun-
dan kâğıdı çıkarıp Nutki'ye verir*) şu hücceti katia veliniam
efendilerimin manzuru inayetleri olursa bu davada beriyyüzzimme
olduğum el'azheri mineşşems sabit ve ayan olur.

Nutki — (*Okur*) veminelgaraib Afroditi nam gayribaliğının
pederinden tevarüs eylediği on beş bin düka altınını Aynaroz
başkeşişine teslim etmiş.. (*İshak'a uzatarak*) işte hüccette zikre-
diliyor..

Yakup — Evet efendim..

İshak — (*Kâğıdı alır*) tezviratı iblisane istidasında kilise
evkatına ait olduğunu iddia ediyor.

Yakup — Hâşâ efendim.. dâiniz Afroditi'ye ait olan on beş
bin düka altınını tesellüm ettim. Tezvirat efendim tezvirat.

Nutki — Bittabi mebhüşianh on beş bin düka altınını siz
de sahibine teslim ettiniz..

Yakup — Bülûğu sabit oldu. Peder ve validesinden mün-
takil bilcümle emvale vaz'iyed eyledi.

Nutki — âlâ.

Yakup — Hattâ talibi olan Hırsto nam zemmi ile akdi nikâh
eyledi.

Nutki — Çok âlâ.

Yakup — Mesele çoktan hallü faslolmuştur.

İshak — Duzeh nişin, dalâlet âyin ol keşişi bedbin.. bu
müfteriyata ne cür'etle kıyam ediyor.

Nutki — Evet burası cayi teemmül..

Yakup — Aman efendim merhamet buyurun.. hücceti katia
var..

İshak — Aksini ispat ederse..

Nutki — Mahallinde tetkiki icap ederse.. Afroditi'nin ihzarı
lâzımgelirse..

Yakup — Nasıl ispat edebilir efendim, elimde hücceti katia
var..

İshak — Bu hüccet on beş bin düka altınının Afroditi'ye
ait olduğunu ispat ediyor, Keşişin davasını ref'edemez.

Yakup — (*Saşırır*).

Nutki — Evet.. Yakup Efendiden on beş bin düka altın
dava ediyor..

İshak — (*Yakup'a müstehzi*) siz de bu on beş bin düka al-
tınını ol keşişten tesellüm ettiğinizi ikrar ve itiraf ediyorsunuz.

Nutki — Mahkemede yemin teveccüh ederse?

Yakup — Veliniam efendilerimin sayei lûtfu inayetleriyle şu
beliyyeden halâs olurum inşallah..

İshak — İnşallah ama.. müddai davasında inat ve ısrar
ederse..

Nutki — Keferi fecereyi huzuru mahkemede cemedip te-
vatüren ispat ederse.

Yakup — (*Kalkar, koynunda hazırladığı iki keseyi İshak ile
Nutki'nin dizleri dibine bırakır*) kerem ve inayet; lûtf ve merha-
met veliniam efendilerimindir. Dâii ahdarı pür taksirinin niyaz-
ve istirhamını red buyurmayın (*eteklerini öper*).

İshak — Estağfirullah efendim.. estağfirullah..

Nutki — Eşağfirullah.. etme Yakup Efendi, etme..

İshak — (*Gülerek*) biz lâtime ettik, a Yakup Efendi.. dava-
nın halli sehildir, müsterih ol..

Nutki — Alelhusus veliniaim efendimizin şerefi sıhriyet-
lerle müşerref olmuş bir zatı âliye taallük eden dava nekadar
düşvar olursa olsun def'i çaresine tevessül bizim için bir vecibedir.

İshak — (*Keseyi alır*) a.. bu nedir ?.. Yakup Efendi !..

Nutki — (*Keseyi alır*) bu ne ?..

Yakup — Mingayrı haddin nâçiz hediyeimin kabulünü is-
tirham eylerim.

İshak — Bak, bak.. bir kere, ne zahmet.. buna hacet mi
vardı?

Nutki — Ne külfet ettin.

Yakup — Eşağfirullah efendim.. lûtfu inayetinizin bir zer-
resi olamaz efendim..

İshak — İyi ama.. Yakup Efendi vebal altında kalmak iste-
mem. Meselesine tevfik edelim.

Yakup — Emir buyurursunuz efendim..

İshak — (*Enfiye kutusunu açıp uzatır*) kesede ne var ?..

Yakup — Üç yüz altın.

İshak — Pek âlâ üç yüz altın mukabilinde bir çekim enfiye
aldın, kabul ettin mi ?..

Yakup — (*Enfiyeden alır*) aldım kabul ettim (*çekir*).

Nutki — Siz meseleyi hallettiniz, halallaştınız.. (*Yakub'a*)
kesede ne var ?..

Yakup — Üç yüz altın..

Nutki — Pek âlâ.. (*bir hilâl uzatır*) şu hilâli üç yüz altın
mukabilinde aldın, kabul ettin mi ?..

Yakup — (*Alır*) aldım kabul ettim efendim.

Nutki — Hurmiyeti zail oldu. Bereket Halilullah.. (*koynuna*
kor).

İshak — Cenabıhak haramı nasip etmesin. Bereket Halilul-
lah (*koynuna kor*).

İshak — (*Yakub'a*) endişe etme.. ol desso papası nâsipasa
bir iş edeyim ki... böyle bîesas davaya kıyam ettiğine ömrü
oldukça nadim ve peşiman olsun.

Nutki — (*Güler*) müsterih ol.. müsterih ol..

Perde iner

YEDİNCİ TABLO

"Mahkeme. Cephede mükellef bir sedir. Bir tarafta Vekayi kâtibinin büyük sedefli rahlesi. Üzerinde hokka, kalem, defterler, tomarlar, kâğıtlar. Gayet kabî bir erkân minderi. İki tarafta kapı. Şeyhülislâmın iki yanında kadâskerler oturur."

MECLİS : I.

Lem'i — İshak — Nutki — Dehri — Hademe

Dehri — (Girer) Şeyhülislâm Efendi Hazretleri teşrif buyuruyorlar.

İshak — Demek ki mahkemeye şüru edilecek..

Nutki — Haydi Yakup Efendi.. siz şu canipten görünmeden çıkınız.

(Şeyhülislâm girer, hep kıyam edip teşrifatla karşılarlar).

Dehri — (Yandaki çekmecedен kâğıtları rahlenin üzerine kor, defteri açar).

İshak — Veliniam efendimiz emir buyururlarsa muhakemeyi küşad edelim.

Lem'i — Tarafeyn hazır ise davet etsinler..

Nutki — (Dehri'ye) evrakı lâzimeyi ihzar ettiniz mi?..

Dehri — Hazır efendim..

İshak — Çağırsınlar..

Dehri — (Hademeye) Papas Gregoryos ile Kadı Yakup Efendi.

Hademe — (Gider).

Lem'i — (İshak ve Nutki ile) beynehümada ihtilâf kalmadı ya..

Nutki — Bitamamiha.. davanın def'i ihzar edildi.. (İshak'ı göstererek) İshak Efendi muhlisimiz idare buyuracaklar..

Lem'i — Pek münasip..

Hademe — (Dışardan haykırır) Papas Gregoryos.. Kadı Yakup Efendi.. (üç kere).

İshak — İhdas edeceğim mes'eleyi tasvip ve tasdik buyururlar.

Lem'i — Müterakkibiz.. müterakkibiz.. binaenalâzalik idare buyurun.

Nutki — Hay.. hay..

MECLİS : II.

Lem'i — Nutki — İshak — Dehri — Hademe —
Yakup — Gregoryos

Hademe — (Gelir, kapıyı açar).

Gregoryos — (Geler, baş eğer).

Yakup — (Gelir).

Dehri — (Gregoryos'u gösterir) müddei Aynaroz başpapası.

İshak — Adın ne?..

Gregoryos — Gregoryos..

İshak — Babanın adı?..

Gregoryos — Klâros.

İshak — Pekâlâ.. davası nedir?..

Dehri — Müsaade buyurulursa arzuhalini okuyayım..

İshak — Oku (dikkatle Gregoryos'a bakar).

Dehri — (Okur) makamı ulyayı meşihatpenahiye arzuhalî çake-ranemdir. Devletlû.. semahatlû.. inayetlû efendim hazretleri.. ben-dei ahkarleri Mora vilâyeti muzafatından Aynaroz ..

İshak — (Teldâşla Dehri'ye) Dehri Efendi.. Dehri Efendi.. dur.. dur.. (Gregoryos'a bakar) al.. Nekadar müşâbehet.. tıpkı.. o..

Nutki — Ne oldu efendim?..

İshak — Aman.. efendim o.. evet o.. hayret sad hezar hayret..

Gregoryos — (Şaşırır).

Nutki — Kim efendim?

İshak — (Gregoryos'u göstererek) bu.. bu adam..

Lem'i — Allah.. Allah..

Nutki — Acaip..

İshak (Gregoryos'a) beri gel.. beri..

Gregoryos — (Beht ve hayretle iki adım gelir).

İshak — (Kat'iyyetle) tanıdım.. evet tanıdım..

Gregoryos — (Telâsla etrafına bakar) beni mi.. efendim?..

İshak — Evet.. (Gregoryos'a) sen Abdullah değil misin ha?..

Gregoryos — Hayır.. hayır.. ben Gregoryos.. babamın adı Klâros... babasının adı İpsilotatos, babasının adı Hazi Vlâhos.. babasının adı Yuvanidis Potamidis.

İshak — Sus.. sus.. inkâr etme.. (Nutki'ye) hatırladınız mı efendim.. bundan yirmi beş sene mukaddem Süleymaniye medreselerinde tahsili ulûm ile meşgul iken tanassur ederek Aynaroza firar eden Abdullah Efendiyi hatırladınız mı?

Nutki — (Dikkatle bakar) evet.. evet.. Abdullah Efendi... o...

Gregoryos — Yanlış efendim.. benzetiyorsunuz.. ben Gregoryos.. babamın adı.. onun babası İpsilotatos.. onun üubası Hazi Vlâhos.. onun babası Yuvanidis Potamidis..

İshak — İdkârın faydası yok..

Nutki — Evet ol tarihte dâiniz mahreç payesile Galata kadısı idim. Derdesti için emri şerif irsal edilmişti. (Dikkatle bakar) şekli şemâli hiç tebeddül etmemiş.. evet.. Abdullah Efendi..

Gregoryos — Hâşâ ben Abdullah Efendi değilim.. efendim, ben Gregoryos.. babamın adı Klâros.. onun babası İpsilotatos.. onun babası Hazi Vlâhos.. onun babası Yuvanidis Potamidis..

İshak — Şamata etme..

Dehri — Dâiniz de hatırladım efendim..

Nutki — Ya !..

Dehri — Oltarihte dâiniz İstanbul kadılığında kâtip idim,

Bu Abdullah Efendi irtidat ederek Süleymaniye medresesinden firar etmiş, ele geçirilememişti.

Gregoryos — Yanlış efendim.. ben o adam değilim.. ben Gregoryos.. babamın adı Klâros..

İshak — Sus.. Abdullah.. Abdullah değil misin.. ha.. nasıl inkâr ediyorsun ?

Nutki — Sen Allahın kulu olduğunu nasıl inkâr edersin ?

Dehri — Hattâ ol tarihte idamı için ilâm sâdir olmuştu.

Gregoryos — (Dehşetle) idam mı?.. aman Yarabbi..

İshak — İlâmın ahkâmı elbette infaz edilecek..

Dheri — Mahkeme sicilâtı tetkik edilirse ilâm sureti ihraç edilir.

Nutki — Tetkik edelim..

İshak — (Dehri'ye) zabıtnamesini tanzim ediniz.. (Lem'i'ye) ne emir buyurulur efendim..

Lem'i — İrtidat eden Abdullahın aleyhine sâdir olan ilâmın binaenâlâzalik tenfizi lâzımgelir.

İshak — Evet efendim.

Gregoryos — Efendim tahkik edin.. ben Abdullah değilim.. vazgeçtim.. davamdan da vazgeçtim.. dükalarımın da.. merhamet buyurun..

İshak — Mürtedin davası mesmu olamaz.. (Yakub'a) Yakup Efendi aleyhinize ikame edilen dava sukut etti. Haydi çıkınız..

Yakup — (Bir kenara çekilir).

Gregoryos — (Gelmek üzere yürür).

Nutki — Sen nereye?..

Hademe — (Gregoryos'un kolundan tutar).

Gregoryos — Merhamet buyurun efendim, herkes beni tanır.. Ben Gregoryos, babam Klâros.. babası İpsilotatos.. babası Hazi Vlâhos.. babası Yuvanidis Potamidis.

İshak — Söyletmeyin..

Nutki — Subaşıya teslim edin..

Hademe (Gider).

Gregoryos — Lûtfedin.. merhamet edin.. ah..

Hademe — (Gelir).

İshak — Götürün şunu... (hademeler Gregoryos'u tutup götürürler).

Gregoryos — (Ellerini açar) ah...

Nutki — Tertibatınıza hayran oldum..

İshak — Hilei makule ile davayı defettik.. Abdullah olduğunu nasıl inkâr edebilir? (Kahkaha).

Dehri — Subaşıya ne emir buyurulacak efendim.

Lem'i — Subaşıya haber salın.. ol zemminin firarını teshil etsin amma, mahkeme harcını almadan bırakmasın..

Yakup — Allah razı olsun.. bir mes'elesini bulup hallettiniz.

Perde iner